

**Lokalny Program Rewitalizacji
dla Gminy Dobromierz
na lata 2016-2020**

Spis treści

I. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji – wprowadzenie	4
1. Definicja rewitalizacji oraz programu rewitalizacji	4
2. Zasady tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	6
3. Operator rewitalizacji	10
4. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji	10
5. Współpraca z innymi samorządami	10
 II. Kontekst strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy	11
1. Rewitalizacja w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych	11
2. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju na poziomie gminy	17
 III. Charakterystyka obecnej sytuacji w gminie Dobromierz	20
1. Sfera zagospodarowania przestrzennego	20
1.1. Położenie	20
1.2. Rys historyczny	21
1.3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy	22
1.4. Struktura komunikacyjna	23
1.5. Infrastruktura techniczna	24
1.5.1. Wodociągi i kanalizacja	24
1.5.2. Energetyka i ciepłownictwo	25
1.5.3. Gospodarka odpadami	26
1.5.4. Telekomunikacja	27
1.5.5. Mieszkalnictwo	28
1.6. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej	28
1.7. System oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy	29
1.7.1. Struktura gruntów	30
1.7.2. Zasoby wodne	31
1.7.3. Powierzchnia ziemi i gleby	31
1.7.4. Przyroda	31
1.7.5. Powietrze atmosferyczne, fale elektromagnetyczne i energia odnawialna	32

1.7.6. Hałas	34
1.8. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych i możliwości rozwoju turystyki oraz sfery zagospodarowania przestrzennego	34
1.9. Identyfikacja problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego	35
2. Sfera gospodarcza	35
2.1. Struktura i trendy podstawowych branż gospodarki na terenie gminy	35
2.2. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na miejscowości	38
2.3. Główni przedsiębiorcy w gminie	40
2.4. Kierunki rozwoju gminy	42
2.5. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	45
2.6. Analiza możliwości budżetowych dotyczących realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych	46
3. Sfera społeczna	48
3.1. Struktura demograficzna	48
3.2. Struktura społeczna	52
3.2.1. Struktura wykształcenia społeczeństwa	52
3.2.2. Stan zróżnicowania dochodowości gospodarstw domowych	53
3.2.3. Opieka społeczna	53
3.2.4. Bezrobocie	55
3.3. Infrastruktura społeczna	56
3.3.1. Oświata	56
3.3.2. Kultura	57
3.3.3. Ochrona zdrowia	58
3.4. Struktura organizacji pozarządowych	59
3.5. Identyfikacja problemów w sferze społecznej	60
IV. Opis sytuacji w obszarach zdegradowanych oraz w ich otoczeniu	60
1. Pogłębiona diagnoza obszarów problemowych	60
2. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji	66
3. Szczegółowy opis sytuacji obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia	79
4. Analiza SWOT obszarów zdegradowanych	83

V. Wyznaczenie wizji oraz celów rewitalizacji	86
VI. Projekty	88
1. Rodzaje projektów	88
2. Oddziaływanie i kompleksowość projektów	90
VII. Wdrażanie i ewaluacja rewitalizacji oraz sposoby komunikacji społecznej	90
1. System wdrażania	90
2. Ewaluacja i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji	92
3. Public Relations Lokalnego Programu Rewitalizacji	93
VIII. Analiza ryzyka	94
IX. Ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji	95

I. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji - wprowadzenie

1. Definicja rewitalizacji oraz programu rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi kompleksowy, zintegrowany oraz rozłożony w czasie proces, inicjowany zazwyczaj przez samorząd terytorialny. Przy pomocy działań własnych samorządu, a także współpracujących grup przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń czy instytucji kultury ma na celu poprawę sytuacji w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej na wyznaczonych obszarach miast czy gmin, określanych jako zdegradowane. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy. Do obszarów zdegradowanych zalicza się również pozostałe tereny, które utraciły pełnione wcześniej funkcje.

Rewitalizacja to wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe) skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie własnych specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są spójnie wewnętrznie – poszczególne działania pomiędzy sobą oraz zewnętrznie – z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są następujące elementy:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy,
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotyczących go problemów, diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne – infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe,
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru,
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej,
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji,

- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Program Rewitalizacji jest to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Dokument, który zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników, mających na celu wyprowadzenie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej – przygotowany w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzony we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy z takich obszarów.

Dla jego skutecznego wdrożenia konieczne jest uwzględnienie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, nie tylko na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych, ale również na etapie planowania, wdrażania i monitorowania skuteczności środków zaradczych w postaci projektów.

Dokument jasno i precyzyjnie definiuje zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, posiada realny plan finansowy i realny horyzont czasowy, przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Równocześnie, ze względu na przewidywane finansowanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji ze źródeł zewnętrznych, w tym programów operacyjnych w trakcie prac nad tym dokumentem uwzględnione zostały założenia do „Narodowego Planu Rewitalizacji” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych” określone przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. W drugim z wymienionych dokumentów zaznaczono, że „Narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji są programy rewitalizacji opracowane i przyjmowane przez samorządy gminne w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym”.

W przywołanych dokumentach krajowych zostało także zdefiniowane pojęcie rewitalizacji, które uwzględniono w pracach nad Programem dla Gminy Dobromierz. Dodatkowo dokument uwzględnia zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020 oraz Wytyczne właściwe dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

2. Zasady tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Na etapie opracowania dokumentu zastosowano zasady: partycypacji społecznej, diagnozy, koncentracji, planowania w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.

Proces rewitalizacji w dokumencie został przedstawiony jako przedsięwzięcie całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Rewitalizacja, poprzez realizację spójnych i komplementarnych działań jest kompleksowa poprzez zmiany w różnych sferach życia mieszkańców: społecznej, kulturowej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej.

Partycypacja społeczna i zasada partnerstwa

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament wszelkich działań na każdym etapie tego procesu. Udział wszystkich interesariuszy w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji można określić jako szeroki i wystarczający, poczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współdział w podejmowaniu decyzji o kierunkach interwencji, aż po aktywne uczestnictwo w projektach. Duży wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma zarówno społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i inni interesariusze z obszarów zdegradowanych.

Partycypacja społeczna w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji miała miejsce na etapie: diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych).

Jednocześnie nastąpi czynny wkład społeczności lokalnej przy wdrażaniu i utrzymaniu przyjętych założeń.

Drabina partycypacyjna – nawiązanie kontaktu z interesariuszami:

- Informowanie:

- strona internetowa Urzędu Gminy Dobromierz,
- spotkania z mieszkańcami.

- Konsultowanie (ankiety, badania, spotkania i uzgodnienia):

- strona internetowa Urzędu Gminy Dobromierz
- spotkania z mieszkańcami,
- indywidualne spotkania z interesariuszami, w tym potencjalnymi projektodawcami,
- wyłożenie projektu do publicznego wglądu wraz z możliwością wnoszenia uwag do propozycji projektów.

Dokładna diagnoza

W ramach prac nad programem przeprowadzono dokładną diagnozę sytuacji kryzysowej, która może gwarantować osiągnięcie sukcesu.

W ramach diagnozy rozeznano potrzeby grup docelowych (w tym przyszłych użytkowników infrastruktury), charakteru i przestrzennego zróżnicowania, a następnie specyficznych problemów i potrzeb.

Kompleksowość, koncentracja i komplementarność

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków europejskich, w tym: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Zaplanowane inwestycje nie są nastawione jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, czy skupione tylko na działaniach remontowych i modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Projekty inwestycyjne oraz tzw. “miękkie” są wzajemnie powiązane, jak również charakteryzują się synergia.

Podczas przygotowania dokumentu zastosowano zasadę koncentracji: terytorialnej i tematycznej.

Koncentracja terytorialna – działania rewitalizacyjne skierowane są ku pewnemu, określönemu dzięki diagnozie, obszarowi. Lokalny Program Rewitalizacji został skierowany do obszarów najbardziej potrzebujących pomocy, gdzie koncentracja problemów jest największa, w tym zdegradowanych.

Koncentracja tematyczna – działania skupiają się na rozwiązaniu problemów, które wg diagnozy najbardziej szkodzą obszarowi problemowemu.

Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powoduje, że Lokalny Program Rewitalizacji dotyczy obszarów zdegradowanych w gminie, tj. tych, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar zdegradowany, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

- Komplementarność przestrzenna – na etapie tworzenia oraz wdrażania dokumentu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar zdegradowany. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziałował na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

- Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).

- Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwolił na efektywne współdziałanie na jego

rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji.

- Komplementarność międzyokresowa – do chwili obecnej samorząd gminy nie posiadał Lokalnego Programu Rewitalizacji skupiającego się na zdefiniowanych w diagnozie obszarach zdegradowanych. Realizowano jedynie podstawowe zadania gminy związane m.in. z opieką społeczną. Jednakże Program został opracowany w oparciu o wnioski i doświadczenia z poprzedniej perspektywy programowania.

- Komplementarność źródeł finansowania - w kontekście polityki spójności 2014-2020 - projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego - z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów zdegradowanych. Jednocześnie koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

- Komplementarność finansowa - oznacza zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian.

Planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki

W związku z ograniczonymi środkami budżetowymi gminy Dobromierz, konieczne jest pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Przy programowaniu działań z udziałem środków zewnętrznych uwzględniono realne możliwości uzyskania dofinansowania z dostępnych funduszy. Uwzględniono również konieczność posiadania wkładu własnego do projektów.

Ponieważ na etapie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji na część projektów gmina nie posiada zapewnionego wkładu finansowego ze źródeł zewnętrznych, a koszty projektów są szacunkami, plan finansowy programu jest z konieczności orientacyjny. Niemniej jednak, gmina dąży do zabezpieczenia środków finansowych z różnych źródeł.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć, w tym wkład własny zostanie ujęty w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Jednocześnie podczas naboru projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizacji o nowe przedsięwzięcia, potencjalni partnerzy procesu rewitalizacji zadeklarują zabezpieczenie wkładu własnego.

3. Operator rewitalizacji

Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Gminy Dobromierz, zatem on jest operatorem rewitalizacji.

Operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń wójta odnoszących się do obszaru rewitalizowanego.

4. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy Dobromierz.

5. Współpraca z innymi samorządami

Realizacja części projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest spójna oraz została wpisana w Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020. Dokument, współtworzony przy udziale samorządów oraz interesariuszy, jest odpowiedzią na potrzeby rozwojowe środowisk regionalnych oraz wyzwaniem w zakresie mobilizacji różnych podmiotów lokalnych i regionalnych na rzecz osiągnięcia wspólnych celów rozwojowych.

Strategia Rozwoju Regionu Województwa Dolnośląskiego wraz ze Strategią Regionalnych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020 wyraża wolę lokalnych samorządów terytorialnych do realizacji wspólnych celów rozwojowych. Taka koordynacja jest wręcz konieczna dla osiągnięcia celu przez cały obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego lub regionalnego.

II. Kontekst strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy.

1. Rewitalizacja w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych

Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z założeniami krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, odnoszących się do problematyki rewitalizacji, tj. :

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich. Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów

	naturalnych i surowców Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię Cel 3. Poprawa stanu środowiska
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność) Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność) Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność)
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
Narodowy Plan Rewitalizacji	Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Umowa Partnerstwa	Kluczowe priorytety inwestycyjne (będące przedmiotem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), zgodnie z celami tematycznymi: Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP: 3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości, Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach: 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym, 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami: 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu, Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników: 8.2 wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez

	rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych, 8.5 zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, 8.7 samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy, Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem: 9.2 wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, 9.4 aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności, 9.8 wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych. W ramach zakresu wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego wyróżnia się 4 obszary o istotnym znaczeniu dla wzmocnienia społecznego i gospodarczego wymiaru rewitalizacji: - działania na rzecz poprawy zatrudnienia (priorytet inwestycyjny 8.5) obejmujące różne formy aktywizacji osób bez pracy, - działania na rzecz aktywnej integracji społecznej, a więc poprawy samodzielności i aktywności życiowej i społecznej oraz zwiększenia szans na zatrudnienie, realizowane zarówno w odniesieniu do osób indywidualnych, jak i wieloprotblemowych społeczności (priorytet inwestycyjny 9.4), działania na rzecz promocji przedsiębiorczości (priorytet

	inwestycyjny 8.7) oraz przedsiębiorczości społecznej (priorytet 9.8) jako ważnych instrumentów o charakterze zatrudnieniowym, związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - działania na rzecz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu (np. usług wsparcia rodziny, usług opieki nad seniorami) w celu poprawy ich dostępności i jakości (priorytet inwestycyjny 9.7) oraz usług pozwalających na godzenie życia zawodowego i prywatnego np. usług opieki nad dziećmi do lat 3 (priorytet inwestycyjny 8.8).
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020	Rozwój Obszarów miejskich i wiejskich 2.1.3. Wzmacnianie restrukturyzacji i wielofunkcyjnego rozwoju wsi. 2.1.4. Racjonalna organizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej. 2.1.5. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich. 2.4.8. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich. Turystyka 4.1.1. Wzmocnienie wizerunku regionu zarówno na terenie kraju, jak i Europy, jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku, otwartego na świat, o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych. 4.1.2. Udostępnianie obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. 4.1.3. Rozwój produktów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej regionu, m.in. dla pobudzania popytu na usługi turystyczno-rekreacyjne. 4.1.4. Wewnątrzregionalna promocja turystyki w oparciu o system edukacji. 4.4.3. Wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki oraz realizacja działań służących rozwojowi infrastruktury turystycznej określonych w obowiązujących

	subregionalnych strategiach rozwoju turystyki. 4.4.7. Rewitalizacja istniejących szlaków turystycznych, w także szczególnie atrakcyjnych pod względem krajoznawczym i widokowym linii kolejowych oraz tworzenie nowych tras turystycznych w oparciu o inwentaryzację krajoznawczą. 4.4.13. Wspieranie inwestycji niezbędnych do uprawiania turystyki kwalifikowanej, m.in.: narciarskiej, górskiej, rowerowej, pieszej, konnej i wodnej przy poszanowaniu wymogów ochrony przyrody. Edukacja, nauka, kultura, sport i informacja. 6.4.19. Wsparcie modernizacji i uzupełnianie materialnej infrastruktury kultury. 6.4.28. Wspieranie inwestycji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. Społeczeństwo i partnerstwo 7.1.1. Rozwój demograficzny. 7.1.2. Rozwój kapitału społecznego i obywatelskiego. 7.1.3. Powstrzymanie odpływu młodych i wykształconych osób z regionu i stymulowanie procesów imigracji młodzieży. 7.4.21. Znoszenie barier architektonicznych oraz przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020	Cele strategiczne rozwoju przestrzennego województwa: - umocnienie jego wewnętrznej i zewnętrznej integracji przestrzennej, społeczno-gospodarczej oraz infrastrukturalnej w powiązaniu z sąsiednimi regionami Polski, Czech i Niemiec oraz ukształtowanie Dolnego Śląska jako harmonijnie rozwiniętego, europejskiego regionu węzłowego o wysokim stopniu konkurencyjności i gospodarce opartej na wiedzy; - zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, a także stworzenie spójnego, regionalnego

	systemu obszarów chronionych; - zintegrowana ochrona i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz utrzymanie tożsamości i odrębności kulturowej regionu; - harmonizowanie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego i aktywne przekształcanie pozostałych elementów systemu osadniczego województwa; - efektywne wykorzystanie własnych zasobów województwa dla poprawy jakości życia i standardów zaspokajania potrzeb społeczeństwa;
Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020	Cel główny programu: Wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Cele szczegółowe: -Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.

2. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju na poziomie gminy

Programowanie rewitalizacji w gminie pozostaje w zgodności z dokumentami wyższego rzędu (opisanymi w powyższym rozdziale) i równoległymi, aby nie prowadzić interwencji sprzecznej z ogólnymi kierunkami rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Dobromierz na lata 2014-2020	Cel strategiczny: Racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Na obszarze gminy znajdują się znaczne rezerwy terenów, które obecnie są użytkowane rolniczo. Ich zagospodarowanie

	powinno być prowadzone w sposób planowy, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych. Gospodarując przestrzenią należy w pierwszej kolejności zagospodarować te tereny, gdzie już istnieje aktywność gospodarcza oraz są możliwości do wyznaczenia terenów inwestycyjnych. Główne kierunki działań: a) racjonalne zagospodarowanie terenów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe z uwzględnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej oraz uzbrojenie terenów pod inwestycje, tworzenie nowych oraz rozbudowa istniejących terenów inwestycyjnych, b) tworzenie, zagospodarowanie i rewitalizacja terenów rekreacyjnych, poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych, w tym zagospodarowanie terenów w centrach miejscowości oraz racjonalne i optymalne gospodarowanie gruntami, c) rewitalizacja zdegradowanych budynków celem wzrostu spójności społecznej oraz zdegradowanych terenów i obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla zmniejszenia problemów społecznych, powstania nowych form aktywności gospodarczej, rozwoju innowacji i nowych technologii.”
Program współpracy Gminy Dobromierz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2016 rok	Celem głównym Programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Służyć temu może wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych. Celami szczegółowymi Programu są: 1. Umacnianie w świadomości lokalnej społeczności poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje. 2. Wspieranie lokalnych działań, stwarzanie warunków dla

	powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności Gminy. 3. Integracja organizacji pozarządowych obejmujących swym zakresem sferę działań publicznych Gminy. 4. Otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów konkretnych zadań publicznych, które obecnie prowadzone są przez Gminę. 5. Zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz wpływu na kreowanie polityki społecznej w Gminie.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Celami dokumentu są: 1. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię finalną w sektorze komunalnym, mieszkalnym, usługowym i w sektorze transportu. 2. Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w sektorze komunalnym w sektorze mieszkalnym i w sektorze usługowym. 3. Zmniejszenie emisji CO₂ w sektorze komunalnym, mieszkalnym, usługowym i w sektorze transportu.
Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Dobromierz	Główne cele: 1. Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Zmiana postaw społecznych mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie, podniesienie poziomu wiedzy i rozwijanie odpowiedzialności. 3. Tworzenie warunków zdrowego i bezpiecznego stylu życia. 4. Podniesienie kwalifikacji służb społecznych w zakresie organizowania pomocy ofiarom przemocy. 5. Stworzenie warunków wspierających rodzinę w zakresie przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, przerwania cyklu przemocy i zapobieganie kolejnym aktom.
Strategia rozwiązywania	Cele programu:

problemów społecznych Gminy Dobromierz na lata 2014 – 2020	1. Budowa systemu wsparcia na rzecz osób bezrobotnych. 2. Budowa systemu wsparcia na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych i starszych. 3. Budowa systemu wsparcia na rzecz rodzin i rodzin dysfunkcyjnych. 4. Budowa systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. 5. Rozwój i integracja społeczeństwa lokalnego.

III Charakterystyka obecnej sytuacji w gminie Dobromierz

1. Strefa zagospodarowania przestrzennego

1.1. Położenie

Gmina Dobromierz położona jest w centralno – południowej części województwa dolnośląskiego. Według podziału administracyjnego kraju od 1 stycznia 1999 roku należy do powiatu świdnickiego. Sąsiaduje z gminami: Strzegom, Świebodzice, Stare Bogaczowice, Bolków, Paszowice, Mściwojów. Przez teren gminy przepływają dwie rzeki: Strzegomka oraz Nysa Szalona należąca do zlewni Kaczawy.

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 86,5 km², co stanowi 0,4 % powierzchni województwa i 11,57 % powierzchni powiatu. Gmina Dobromierz jest korzystnie położona względem ważnych szlaków komunikacyjnych.

Gmina Dobromierz posiada rolniczo- przemysłowy charakter, o czym decyduje znaczna część użytków rolnych (około 74 % powierzchni) oraz bogate w złoża granitu tereny, znajdujące się w północno-wschodniej części gminy. Obecnie na terenie gminy funkcjonują kopalnie granitu, głównie w Borowie, Czernicy i Gniewkowie oraz kilkadziesiąt zakładów kamieniarskich.

Układ osadniczy obejmuje 16 miejscowości, w tym 12 sołectw i 4 przysiółki:

1. Dobromierz wraz z przysiółką Serwinów i Bronówek,
2. Czernica
3. Borów
4. Gniewków
5. Dzierzków
6. Roztoka

7. Kłaczyna z przysiółkiem Celów
8. Jugowa
9. Bronów
10. Szymanów z przysiółkiem Siodłkowice
11. Jaskulin
12. Pietrzyków

»

1.2. Rys historyczny

Pierwsza oficjalna wzmianka o Dobromierzu pochodzi z 1277 roku. W dokumentach źródłowych Dobromierz został wymieniony jako osada związana z zamkiem Cisy.

Dobromierz został założony w 1317 roku w wyniku ugody dwóch braci, którzy byli ze sobą skłóceni przez około 6 lat. Na znak zawartego pokoju na górze, koło grodu zbudowali miasto, które nazwali Wysoką Górą Pokoju. Na górze wytyczono plac pod budowę kościoła.

W 1356 r. Dobromierz był wymieniany wśród zamków i miast księstwa świdnicko-jaworskiego. Jako miasteczko prywatne pozostawało w rękach najpierw właścicieli zamku Cisy, a następnie właścicieli tutejszego majątku szlacheckiego. Mimo tego, że miasto istniało już w 1317 roku, to na prawa miejskie Wysoka Góra czekać musiała do 1409 r. Wraz

z nadaniem praw miejskich Wysoka Góra otrzymała herb, który przedstawia dwie złote litery „W” przedzielone złotą strzałą z tępym grotem na niebieskim tle. Prawa miejskie Dobromierz utracił w 1945 r. W przeszłości miejscowość nosiła nazwę Góra Pokoju, na następnie Wysoka Góra Pokoju. Po wojnie (do 1948 r.) nazwa zmieniła się na Wysoką Górę, po roku 1947 na Dobromierz.

Podczas działań wojennych w 1945 roku miasteczko zostało jedynie nieznacznie zniszczone. Majątek ziemski przejęły państwowe gospodarstwa rolne.

W roku 1909 oddano do użytku ratusz. Budowla została wykonana przez mistrza Schuberta. Ratusz do dziś jest siedzibą władz gminy. W budynku znajduje się Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i posterunek policji. Burzliwe wydarzenia regionu nie omijały Dobromierza. Wojny, zarazy, powódzie, susze i pożary oraz bunt chłopów miały wpływ na wyniszczenie i ubożenie regionu. Zwłaszcza wojna trzydziestoletnia (1618-1648) i wojna siedmioletnia (1756-1763). Częste przemarsze wojsk powodowały przymusowe zakwaterowanie, wyżywienie wojska i podatki na rzecz armii.

Na terenach między Strzegomiem a Dobromierzem rozegrała się znacząca bitwa II wojny śląskiej. W kampanii napoleońskiej Dobromierz liczący wówczas 500 mieszkańców musiał zakwaterować 4475 żołnierzy oraz zapłacić 6000 talarów kontrybucji. Powódź w 1804 roku spowodowała zalanie dolnej części miasta przez okoliczną rzekę, co spowodowało, że mieszkańcy cierpieli głód i biedę. Wyniszczające były w skutkach pożary. Zwarta zabudowa z dachami krytymi słomą często była trawiona przez ogień. Odbudowa powodowała zastój i hamowała rozwój gospodarczy.

Wiek XIX to rozwój przemysłu. Na terenie gminy powstały wówczas kopalnie granitu: w Borowie, Czernicy i Gniewkowie, w których zatrudnienie znajdowało wielu mieszkańców. Na terenie gminy w przeszłości znajdowały się młyny (Pietrzyków, nieistniejący Łąkoszów, Borów) oraz wiatraki (Pietrzyków, Jaskulin).

1.3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Funkcją wiodącą w gminie Dobromierz jest rolnictwo. O rolniczym charakterze gminy Dobromierz świadczy powierzchnia 6332 ha użytków rolnych, co stanowi 73,91 % całej powierzchni gminy, użytki leśne stanowią 1490 ha. Największe obszary leśne znajdują się w południowej i zachodniej części gminy, w pobliżu wsi Dobromierz, Jaskulin, Pietrzyków i Bronów. Administracyjnie lasy należą do Nadleśnictwa Jawor, obręb Jawor i Bolków. Gmina Dobromierz należy do sudeckiego obszaru klimatycznego. Korzystne warunki klimatyczne – łagodne zimy i umiarkowanie ciepły okres letni, długi okres wegetacji. Bardzo dobre i dobre

gleby zaliczane do II –IV klasy bonitacyjnej stanowią 87 % wszystkich gruntów ornych. Ze względu na dobre klasy bonitacyjne gleby na tych terenach uprawiane są rośliny o dużych wymaganiach takie jak: buraki cukrowe, pszenica i rzepak.

Na terenie gminy przeważają małe gospodarstwa rolne (indywidualne). Liczba gospodarstw w gminie wynosi ok. 650, średnia wielkość powierzchni gruntów 8 ha, przy średniej województwa dolnośląskiego wynoszącej 16,21 ha (dane z ARiMR 2015 r.).

Zasadniczym kierunkiem jest produkcja roślinna. Produkcja zwierzęca nie stanowi dużego udziału w dochodach gospodarstw rolnych. Obok indywidualnych gospodarstw rolnych istnieją dobrze prosperujące przedsiębiorstwa i spółdzielnie rolne oraz dobrze działający przemysł wydobywczy, który reprezentuje sześć kopalń.

Część północno-wschodnia gminy stanowi równinę, natomiast południowo-zachodnia, teren pagórkowaty.

Gmina Dobromierz posiada malownicze tereny, które rozpościerają się od sztucznego zbiornika wody pitnej "Dobromierz" utworzonego na rzece Strzegomce, do jej południowych terenów, które obejmują otulinę Książańskiego Parku Krajobrazowego jako jedyne obszaru chronionego, którego powierzchnia wynosi 3155,4 ha, zaś otuliny 6490 ha.

1.4. Struktura komunikacyjna

Gmina Dobromierz jest korzystnie położona względem ważnych szlaków komunikacyjnych. Przez jej teren przebiegają:

- droga krajowa nr 5 o znaczeniu międzynarodowym, zapewniająca wraz z drogą nr 3, połączenie relacji Jakuszyce - Jelenia Góra – Dobromierz - Świdnica –Wrocław – Poznań - Bydgoszcz,
- szlak komunikacyjny Jelenia Góra – Dobromierz-Strzegom - wyjazd na autostradę A4 w okolicach Kostomłotów,
- szlak komunikacyjny Szczecin – Lubin – Legnica - Jawor – S3 Dobromierz, Świebodzice – Wałbrzych,
- szlak komunikacyjny Jelenia Góra – Dobromierz - Wałbrzych.

Ponadto gęstą sieć tworzą drogi lokalne, z których najważniejsze to Dobromierz - Wałbrzych (droga wojewódzka nr 375) oraz Dobromierz - Jawor.

Do roku 2018 powstanie kolejny odcinek drogi ekspresowej S3 z węzłem w Sadach Dolnych, który oddalony będzie około 8 km od Dobromierza.

Ponadto w odległości około 32 km od Dobromierza znajduje się zjazd na autostradę A4 – Kostomłoty. Dodatkowo skrzyżowaniem typu „rondo” droga krajowa nr 5 łączy się z drogą krajową nr 34, która po 9 km łączy się z drogą krajową nr 35 Golińsk – Wałbrzych – Świdnica – Wrocław.

Docelowo po zakończeniu planowanej budowy odcinka drogi S-3 do granicy z Czechami w miejscowości Lubawka, ukończona zostanie budowa całego odcinka drogi S-3 na odcinku od Szczecina do przejścia granicznego w Lubawce.

1.5. Infrastruktura techniczna

Przez teren gminy Dobromierz przebiega sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Droga krajowa nr 5 stanowi główny szlak drogowy łączący Jelenią Górę z Wrocławiem, droga 34 łączy się w Dobromierzu z drogą nr 5 oraz drogą nr 35 w Świebodzicach. Droga nr 375 łączy Dobromierz z Wałbrzychem. Drogi powiatowe liczą na terenie gminy około 46 km, drogi gminne uzupełniają sieć połączeń, mają znaczenie lokalne, stanowią dojazdy do gruntów rolnych i leśnych.

Stan techniczny dróg wymaga ciągłej poprawy, zwłaszcza w rejonach intensywnego transportu kruszywa z kopalni w Czernicy, Borowie czy Gniewkowie. Z tego też powodu stan techniczny dróg zarówno gminnych, jak i powiatowych wymaga sukcesywnych napraw i remontów.

Na terenie gminy Dobromierz nie ma publicznej komunikacji zbiorowej, połączenia realizowane są przez prywatnych przewoźników. Na potrzeby dowozu uczniów do szkół regularne kursy wykonuje przewoźnik zewnętrzny.

W miejscowości Roztoka i Kłaczyna przebiega zawieszona linia kolejowa. Do celów towarowych funkcjonuje linia kolejowa Borów-Jawor. Dostęp do telefonii stacjonarnej oraz komórkowej jest na terenie gminy bardzo dobry. Każda miejscowość ma możliwość korzystania z Internetu stacjonarnego, mobilnego oraz radiowego.

1.5.1. Wodociągi i kanalizacja

Sieć wodociągowa obejmuje 90 % obszaru gminy. Długość sieci wynosi 82,5 km. Przyłączonych jest 1366 odbiorców. Część mieszkańców korzysta ze studni przydomowych. Sieć wodociągowa przebiega przez następujące miejscowości:

1. Dobromierz,
2. Serwinów,
3. Bronówek,

4. Jaskulin,
5. Siodłkowice,
6. Szymanów,
7. Bronów,
8. Czernica,
9. Gniewków,
10. Dzierzków,
11. Borów,
12. Roztoka,
13. Jugowa,
14. Kłaczyna,
15. Celów.

Jedyną miejscowością na terenie gminy Dobromierz nieposiadającą dostępu do sieci wodociągowej jest Pietrzyków. W najbliższych latach na terenie tej miejscowości planowana jest budowa sieci wodociągowej o długości około 4 km.

W roku 2010 wybudowana została oczyszczalnia ścieków w Serwinowie o przepustowości 300 m³ na dobę, która docelowo będzie odbierać ścieki także z miejscowości Pietrzyków, Jaskulin, Szymanów i Siodłkowice.

Sieć kanalizacyjna wymaga dalszej rozbudowy, obecnie liczy 11,44 km i obejmuje miejscowości Bronówek, Dobromierz, Serwinów.

Ścieki ze skanalizowanych miejscowości odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Serwinowie.

Koncepcja gospodarki ściekowej na terenie Gminy Dobromierz przewiduje skanalizowanie miejscowości Roztoka, Jugowa, Borów, Dzierzków, Gniewków i Czernica w ramach aglomeracji Gniewków. W przypadku braku możliwości innych rozwiązań ze względu na trudny układ terenu oraz oddalenie od planowanych sieci problem gospodarki ściekowej będzie rozwiązany przez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie projektowana jest sieć kanalizacyjna, obejmująca następujące miejscowości: Szymanów, Siodłkowice, Jaskulin. Przewidywana liczba obsługiwanych osób wyniesie 690. Projektowana długość sieci wyniesie 12,6 km.

1.5.2. Energetyka i ciepłownictwo

Rejon gminy Dobromierz zaopatrywany jest w energię elektryczną poprzez TAURON-Dystrybucja Spółka Akcyjna, Oddział w Wałbrzychu. Stan techniczny sieci średnich napięć

jest dobry, niskich zadawalający, wymaga prac remontowych i modernizacyjnych. Przepustowość linii energetycznych średnich napięć pozwala na rozbudowę układu sieciowego do większych obciążeń.

Stan sieci oświetlenia ulicznego na terenie gminy Dobromierz jest dobry. Funkcjonujący na terenie gminy system oświetlenia ulicznego jest zadawalający. Na terenie gminy nie występują oprawy rtęciowe. Wszystkie oprawy znajdujące się na terenie gminy posiadają sodowe źródła światła. Aktualnie na terenie gminy znajduje się 650 punktów świetlnych. Gmina Dobromierz nie jest zaopatrywana w gaz ziemny z sieci DN 100.

Ewentualne działania inwestycyjne zmierzające do podłączenia gazu muszą być poprzedzone analizą opłacalności inwestycji, co wiąże się z określeniem między innymi wielkości zapotrzebowania na gaz na terenie gminy Dobromierz. Obecnie gospodarstwa domowe korzystają z butli i zbiorników gazowych. Gospodarka cieplna gminy oparta jest na zróżnicowanych rozwiązaniach indywidualnych poprzez ogrzewanie piecowe oraz tzw. c.o. etażowe. Ogrzewanie ekologiczne poprzez systemy cieplne zastosowano w szkole w Dobromierzu, Roztoce i Gniewkowie oraz w ośrodkach zdrowia w Roztoce i Dobromierzu. W obrębie gminy nie stwierdzono zakładów produkujących ciepło oraz jednostek zajmujących się dystrybucją ciepła. Zabudowa mieszkalna, usługowa i produkcyjna jest ogrzewana przy wykorzystaniu indywidualnych źródeł ciepła.

1.5.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Dobromierz nie ma składowiska odpadów komunalnych. Od 1 lipca 2013 roku na mocy znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zmienił się sposób gospodarowania odpadami komunalnymi. Właściciele nieruchomości zamieszkałych zobowiązani zostali do złożenia w Urzędzie Gminy Dobromierz deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odpady komunalne od właścicieli odbiera firma wyłoniona w trybie przetargu nieograniczonego (Prawo zamówień publicznych). Właściciele nieruchomości zamieszkałych, na terenie których powstają odpady komunalne jak np.: zakłady pracy, sklepy, ośrodki zdrowia we własnym zakresie podpisują umowę na odbiór odpadów komunalnych z przedsiębiorcą wpisanym do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Dobromierz.

Zgodnie z obowiązującym Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami Komunalnymi dla Województwa Dolnośląskiego 2012 oraz uchwałą w sprawie jego wykonania regionalnymi instalacjami mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

dla regionu północno-centralnego gospodarki odpadami komunalnymi, w którym zlokalizowana jest gmina Dobromierz są odpowiednio instalacje zlokalizowane w:

- Rudnej Wielkiej prowadzona przez Chemeko -System Spółka z o.o.
- Krynicznie prowadzona przez Przedsiębiorstwo Higieny Komunalnej Trans- Formers Spółka z o.o.
- Rusku prowadzona przez Ekologiczne Centrum Utylizacji Spółka z o.o.

W Dobromierzu utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Celem jest udostępnienie i łatwy dostęp mieszkańców do miejsca, gdzie w sposób zgodny z gospodarką odpadami mogą składać odpady wielkogabarytowe, gruz budowlany oraz komunalne odpady niebezpieczne. Na terenie gminy zostały zinwentaryzowane wyroby zawierające azbest występujące w postaci płyt azbestowo-cementowych, stosowanych głównie jako pokrycia dachowe. W jednym gospodarstwie azbest pokrywa nawet kilka obiektów gospodarczych, czasem także budynek. Przeprowadzona na terenie gminy Dobromierz inwentaryzacja miała na celu ustalenie ilości występującego azbestu. Opracowany został „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobromierz”. Zestawienia tabelaryczne ukazały skalę i koszt problemu z jakim należy się zmierzyć do 2032 roku.

1.5.4. Telekomunikacja

Mieszkańcy terenu gminy Dobromierz mają dostęp do sieci telefonii miedzianej pasywnej oraz sieci internetowej. Na terenie gminy nie występuje aktywna sieć światłowodowa. Z Dobromierza w kierunku Kłaczyny powstał odcinek szkieletowej sieci szerokopasmowej. Na dzień dzisiejszy niefunkcjonujący ze względu na brak podmiotu, który by zainwestował środki finansowe na adaptację i rozbudowę istniejącej sieci polegającej na przystosowaniu sieci na potrzeby mieszkańców.

Na terenie gminy funkcjonuje linia telefonii Orange –Polska Spółka Akcyjna. W coraz większym stopniu wykorzystywany jest również na terenie gminy rynek usług (LTE) Long Term Evolution – standard bezprzewodowego przesyłu danych będący następcą systemów trzeciej generacji. Głównymi celami nowego standardu jest zwiększenie możliwości telefonii komórkowej poprzez zwiększenie prędkości przesyłania danych, zmniejszenie opóźnień, zwiększenie efektywności spektralnej łączy radiowych, zmniejszenie kosztów transmisji danych i uproszczenie architektury.

Rozwiązaniem dla małych miejscowości na terenie gminy Dobromierz jest funkcjonowanie innego kanału komunikacji jakim jest radiowa sieć internetowa. Tam gdzie nie dociera inny

sygnał lub brak jest możliwości podpięcia kabli najlepszym rozwiązaniem jest internet radiowy, wykorzystujący wyłącznie fale radiowe, dzięki którym przesyłane są informacje.

Na terenie gminy usługi świadczą prywatni operatorzy komórkowi z zakresu sieci telekomunikacyjnych: T- MOBILE, POLKOMTEL S.A „PLUS”, PLAY.

Dla poprawy jakości oferowanych usług Polska Telefonia Cyfrowa S.A z siedzibą w Warszawie na terenie gminy Dobromierz, w miejscowości Bronówek wybudowała stację bazową, która ma znaczenie dla odbiorców usług telekomunikacyjnych.

1.5.5. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Dobromierz znajduje się 1064 budynków mieszkalnych. Znaczna część to budynki wybudowane do 1945 roku.

W ostatnich latach widoczny jest znaczący wzrost budowy nowych budynków jednorodzinnych.

Mienie komunalne gminy Dobromierz stanowią między innymi budynki: mieszkalne, szkolne, kulturalne, użyteczności publicznej, niemieszkalne.

Budynki stanowiące zasób gminy powstały w większości przed 1945 rokiem. Tworzą je lokale znajdujące się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz lokale położone w budynkach stanowiących współwłasność gminy lub innych podmiotów. Stan techniczny budynków można ocenić jako dostateczny. Wynika to z zaawansowanego wieku obiektów oraz wieloletniego eksploataowania, przy braku dostatecznych środków finansowych na remont.

Na terenie gminy funkcjonują Wspólnoty Mieszkaniowe, z których 48 zostało założonych w budynkach będących współwłasnością gminy Dobromierz i prywatnych właścicieli.

Poza zasobem stanowiącym zasób gminy znajdują się także budynki mieszkalne pozostające w administrowaniu Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa oraz Polskich Kolei Państwowych S.A.

1.6. Obiekty i granice strefy ochrony konserwatorskiej

Rejestr zabytków dla gminy Dobromierz prowadzi Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu. W rejestrze ujętych jest 56 zabytków, które zostały wpisane na podstawie decyzji.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu udostępnił: wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Dobromierz, wykaz obszarów zabytkowych, wykaz zabytków archeologicznych,

Wykaz zabytków z terenu gminy Dobromierz zawiera 320 pozycji.

Do końca 2016 roku zostanie sporządzony Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Dobromierz na lata 2016-2019 oraz Gminna Ewidencja Zabytków.

W ewidencji zabytków będą ujęte : zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronie konserwatorskiej podlegają:

- 1) obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków,
- 2) tereny objęte strefą ochrony konserwatorską „A”, w tym wpisane do rejestru zabytków,
  - a) układ urbanistyczny Dobromierza,
  - b) założenia pałacowo-parkowe,
  - c) założenia dworsko-parkowe,
- 3) tereny objęte ścisłą ochroną archeologiczną,
- 4) tereny objęte strefą obserwacji archeologicznej,
- 5) udokumentowane stanowiska archeologiczne,
- 6) obiekty zabytkowe ujęte w ewidencji dóbr kultury nie wpisanych do rejestru zabytków.

Działania w granicach stref ochrony konserwatorskiej zmierzają do zachowania i rewaloryzacji historycznego układu przestrzennego, dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej i miejscowej. Forma architektoniczna nowych obiektów winna współgrać z formą budynków zabytkowych.

Dobromierz jako miejscowość, jest to obszar szczególnie wartościowy, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej.

1.7. System oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy

Krajobraz gminy Dobromierz zdominowany jest przez pola uprawne, lasy zajmują niewielką część. Ma to zasadniczy wpływ na teriofaunę tego terenu.

Zdecydowana większość gatunków chronionych występujących na terenie gminy zgromadzona jest w lasach. W oparciu o aktualne dane na terenie gminy Dobromierz występuje 36 gatunków ssaków należących do 5 rzędów, z których nie wszystkich obecność została potwierdzona. Większość ze względu na biologię i preferencje siedliskowe trudne do

schwywania. Typowo rolniczy charakter gminy sprawia, że większość tutejszych przedstawicieli ssaków to gatunki pospolite występujące na terenie całego kraju.

Na terenie gminy Dobromierz istnieje obszar chroniony-otulina Książańskiego Parku Krajobrazowego. Leży on na pograniczu dwóch odmiennych makroregionów fizyczno-geograficznych: Przedgórze Sudeckiego i Sudetów Środkowych, między które wąskim klinem wcina się Podgórze Bolkowsko-Wałbrzyskie. Przecinają je potoki: Pełcznica, Szczawnik, Lubiechowska Woda i Czyżyka. Część zboczy tworzy strome odsłonięcia skalne, co nadaje krajobrazowi malowniczy górski charakter. Podłoże zbudowane ze skał osadowych, stanowi atrakcję geologiczną tego obszaru.

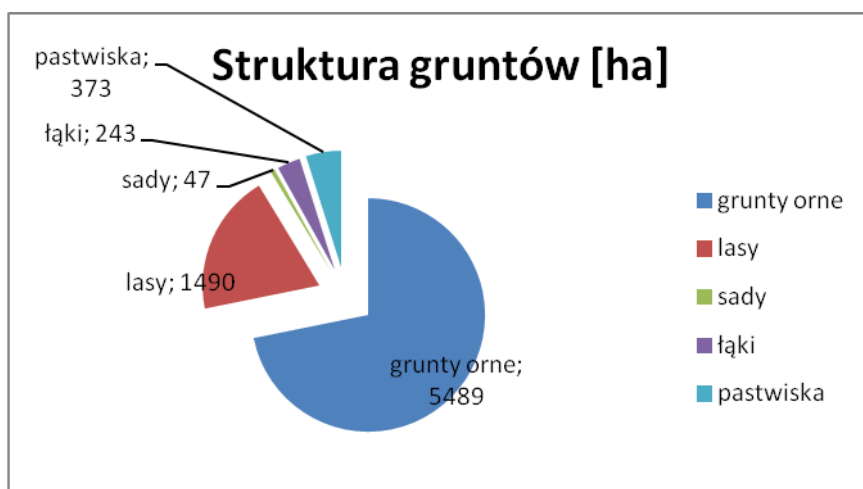
1.7.1. Struktura gruntów

Pod względem przydatności rolniczej można sklasyfikować gleby występujące na terenie gminy Dobromierz jako dobre i bardzo dobre.

Niewielki obszar gruntów rolnych zlokalizowanych w okolicy wsi Bronów, Pietrzyków i Jaskulin zaliczany jest do V i VI klasy bonitacyjnej. Pozostały teren sklasyfikowany jako II –IV klasa bonitacyjna.

Według klasyfikacji rodzajów gleb na obszarze gminy wyodrębniono: gleby górskie-nadające się pod sadownictwo, gleby nizinne i wyżynne- brunatne i bielcowe, stanowiące dobre kompleksy pszenno, żytnie, gleby dolinne- mady rzeczne, gleby żytnie należące do kompleksów pszennych dobrych i bardzo dobrych.

Struktura użytków rolnych na terenie gminy Dobromierz według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. przedstawia się następująco: grunty orne – 5489 ha, lasy - 1490 ha, sady - 47 ha, łąki - 243 ha, pastwiska - 373 ha.

Wykres 1: Struktura użytkowania gruntów w gminie Dobromierz

1.7.2. Zasoby wodne

W porównaniu ze średnią krajową zasoby występujące na terenie gminy Dobromierz należy ocenić jako bardzo dobre. Przez teren gminy płyną dwie rzeki: Strzegomka - należąca do Zlewni Bystrzycy i Nysa Szalona - należąca do zlewni Kaczawy. W południowej części, w przełomowym odcinku rzeki Strzegomki na granicy Podgórza Bolkowskiego i Wałbrzyskiego utworzony został w latach 70 zbiornik wody pitnej „DOBROMIERZ”. Powierzchnia zbiornika wynosi 116 km². Z jego wód korzystają mieszkańcy Świebodzic.

Obszar zasilający zbiornik w wodę obejmuje obszar ok. 80 km². Obecnie Zbiornik „DOBROMIERZ” pełni funkcję ujęcia wody pitnej i stanowi funkcję retencyjną. Zarządcą zbiornika jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Część zasobów wodnych gminy Dobromierz pochodzi z rzek Nysy Szalonej i Strzegomki. Mają one swoje źródła na obszarze Podgórza, stąd w okresie długotrwałych opadów stan wód szybko się podnosi. W porze bezdeszczowej są to ciekły o niewielkim przepływie. Powstałe poeksploatacyjne wyrobiska wypełniane są wodą. Duże znaczenie dla zasobów wodnych mają wody gruntowe. Położenie gminy Dobromierz na terenie dwóch odmiennych jednostek fizyczno-geograficznych niewątpliwie decyduje o charakterze wód.

1.7.3. Powierzchnia ziemi i gleby

Na terenie gminy Dobromierz przeważają gleby średnio-ciężkie do uprawy. Przeprowadzone analizy wykazały, że 68 % gleb wymaga wapnowania. Około 50% posiada niską zawartość fosforu, średnią 35%, wysoką 15%. Najuboższą glebę w ten składnik ma wieś Jaskulin. Najzasobniejszą Borów i Czernica. Gleby o niskiej zawartości potasu zajmują 46% powierzchni gminy o średniej zawartości 36%, natomiast wysokiej 18%. Najmniej zasobne gleby w potas występują w Roztoce, Jugowej, Gniewkowie i Czernicy. Najlepsza zawartość potasu w glebie występuje we wsiach Borów, Bronów i Dzierzków. Do czynników naturalnych powodujących degradację naturalną gleb można zaliczyć zmiany klimatyczne, zmiany szaty roślinnej, degradację gleby w wyniku erozji. Czynniki antropogeniczne powodujące degradację gleb są związane z uprawą, zmianowaniem, mechanizacją, chemizacją i wieloma innymi przejawami działalności gospodarczej.

1.7.4. Przyroda

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 poz. 1651 z późn. zm.) formami ochrony są : parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska

archeologiczne, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Dobromierz znajduje się obszar Natura 2000, który zajmuje powierzchnię 1514,6 ha i jest zlokalizowany w dolinach Strzegomki oraz Czyżyki, na terenie gmin Dobromierz, Świebodzice, Stare Bogaczowice, Bolków. W gminie Dobromierz obejmuje miejscowości Pietrzyków, Jaskulin, Dobromierz, Siodłkowice. W krajobrazie przeważają ekosystemy leśne. Koło Cieszowa (gm. Świebodzice) występują rozległe łąki.

W Polsce i na całym świecie dużym problemem jest utrzymanie liczebności i różnorodności występowania gadów i płazów. Te wrażliwe zwierzęta wymierają najprawdopodobniej w wyniku działalności człowieka. Przyczyną tego stanu rzeczy może być zanieczyszczenie siedlisk naturalnych oraz zanieczyszczenie wód.

Przeprowadzone badania potwierdziły występowanie 39 gatunków prawnie chronionych, w tym 19 gatunków roślin naczyniowych objętych ścisłą ochroną, 3 gatunki ściśle chronionych grzybów i 17 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną częściową. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 8 gatunków płazów (traszka zwyczajna, traszka górską, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba jeziorowa, żaba wodna, żaba trawna, żaba moczarowa) oraz 6 gatunków gadów (jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, gniewosz plamisty, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata).

W Dobromierzu znajdują się pomniki przyrody cis pospolity oraz dwa platany klonolistne w Szymanowie.

1.7.5. Powietrze atmosferyczne, fale elektromagnetyczne i energia odnawialna

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami jest jednym z najważniejszych, a zarazem najtrudniejszych zadań stojących przed współczesnym człowiekiem. Za zanieczyszczenia możemy uważać wszystkie substancje w stanie stałym, ciekłym i gazowym, w których stężenie przekracza średnią zawartość tych substancji w czystym powietrzu atmosferycznym. Pochodzić one mogą ze źródeł naturalnych lub wynikających z działalności człowieka. Aby działania te były skuteczne należy przede wszystkim szczegółowo rozpoznać rodzaje i własności powstających zanieczyszczeń oraz miejsca i warunki wprowadzania ich do atmosfery.

Jedną z podstawowych i niezwykle skutecznych metod działania na rzecz ochrony powietrza jest modernizacja starych i przestarzałych systemów energetycznych. Prowadzi to do korzystania z nowoczesnych, energooszczędnych linii technologicznych, do zastępowania na

poziomie mieszkalnictwa, starych pieców węglowych i małych, nieefektywnych kotłowni nowoczesnymi urządzeniami korzystającymi często z energii tzw. odpadowej. Działania te prowadzą przede wszystkim do zmniejszenia zużycia paliw kopalnych, które stanowią znaczny procent emisji zanieczyszczeń.

Gmina Dobromierz sporządziła Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, na podstawie którego będą realizowane cele zmierzające do poprawy jakości powietrza, poprzez ograniczenie emisji dwutlenku węgla oraz podniesienie efektywności energetycznej w gminie i wkład w osiągnięcie celów określonych w pakiecie energetyczno-klimatycznym do roku 2020.

Jest to dokument strategiczny, opisujący kierunki zadań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego.

Posiadanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej warunkuje uzyskanie wsparcia finansowego ze środków unijnych dla szeregu inwestycji planowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Plan zawiera:

1) Cele ogólne:

- zmniejszenie zapotrzebowania na energię finalną,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

2) Cele szczegółowe:

- zmniejszenie o 25,5 % zapotrzebowania na energię finalną w sektorze komunalnym do 2020 roku,
- zmniejszenie o 1,1 % zapotrzebowania na energię finalną w sektorze mieszkalnym i usługowym do 2020 roku,
- zwiększenie o 170 MWh udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych w sektorze komunalnym do 2020 roku,
- zwiększenie o 0,5 % udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w sektorze usługowym do 2020 roku.

Realizacja celu szczegółowego określającego zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej oraz gospodarstwach domowych wpłynie na poprawę efektywności energetycznej.

Plan gospodarki niskoemisyjnej w gminie Dobromierz jest spójny z następującymi kierunkami polityki energetycznej państwa, która ma na celu:

- poprawę efektywności energetycznej,
- rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,

- ograniczeniem oddziaływania energetyki na środowisko.

1.7.6. Hałas

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Dobromierz, stanowiącym uciążliwość dla środowiska i ludzi jest hałas emitowany z obiektów przemysłowych (kopalni i zakładów kamieniarskich znajdujących się na terenie gminy), usługowych tzw. hałas przemysłowy oraz drogowy i kolejowy.

Hałas przemysłowy odczuwalny jest jako jeden z najbardziej dokuczliwych hałasów w środowisku. Poziom hałas przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności ścian hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadującymi z nimi terenów.

Ogromną uciążliwością dla mieszkańców wsi Gniewków, Borów i Czernica są istniejące na tych terenach zakłady przemysłowe generujące wysoki poziom hałasu. Problemem jest lokalizacja tychże zakładów na terenie zabudowy mieszkaniowej albo w bardzo bliskiej jej sąsiedztwie. Poziom hałas występujący w tych zakładach zależy od takich czynników jak: zastosowane technologie, wyposażenie, rozmieszczenie i zabezpieczenie w ekrany akustyczne głównych źródeł hałasu, stosowanych rozwiązań budowlanych, systemu pracy, funkcji urbanistycznych otaczających terenów.

1.8. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych i możliwości rozwoju turystyki oraz sfery zagospodarowania przestrzennego

Dobromierz położony jest w granicach Książańskiego Parku Krajobrazowego, któremu zawdzięcza swoje niezwykle walory krajobrazowo - przyrodnicze. Jednym z ulubionych miejsc spacerowiczów Dobromierza jest malowniczo usytuowany zbiornik wody pitnej. Nad zalewem wznosi się wzgórze, na którego stoku w roku 2000 postawiono granitowy Krzyż Milenijny. Krzyż, znajdująca się powyżej wieża widokowa i stojący na przeciwległym wzgórzu stary wiatrak, stanowią najlepsze punkty widokowe na Góry Wałbrzyskie oraz na zalew i równinę - aż po miasta: Świdnicę i Żarów.

Zabytki: Zamek Książ (trzeci co do wielkości zamek w Polsce), nazywany Dolnośląskim Wersalem, zamek Cisy, Bazylika Mniejsza pw. św. Piotra i Pawła w Strzegomiu, pobliskie uzdrowisko Szczawno Zdrój, zabytki i atrakcje Wałbrzycha

Szlaki turystyczne:

- Szlak zielony - Szlak Zamków Piastowskich o długości 146 km, jest to szlak pieszy, górski, który rozpoczyna się w Grodnie, a kończy w Grodźcu, przebiega przez Dobromierz i Kłaczynę,
- Szlak niebiesko - żółty - Szlak Ułanów Legii Nadwiślańskiej o długości 53,3 km, jest to szlak pieszy, górski, rozpoczynający się w Strzegomiu, wędrujący przez Dobromierz i Pietrzyków do Świdnicy,
- Szlak niebieski - Szlak Martyrologii o długości 22 km, jest to szlak pieszy, nizinny, rozpoczynający się w Jaworze, a kończący się w Strzegomiu, przebiega przez Czernicę i Gniewków.

1.9. Identyfikacja problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego

Część obszarów w gminie Dobromierz dotknięta jest problemami infrastrukturalnymi i przestrzennymi, do których mogą należeć m.in.:

- niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
- złe warunki mieszkaniowe,
- występowanie zdegradowanych obiektów, które utraciły swoją funkcję,
- nieuporządkowane przestrzenie publicznej,
- brak skanalizowania gminy,
- brak oficjalnie wytyczonych tras rowerowych,
- niedostateczne wyposażenie i stan techniczny budynków OSP,
- słaby system komunikacji przewozów osobowych,
- zły stan infrastruktury drogowej.

2. Sfera gospodarcza

2.1. Struktura i trendy podstawowych branż gospodarki na terenie gminy

Na terenie gminy Dobromierz zarejestrowano 232 podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Najliczniej reprezentowaną sekcją działalności jest „handel hurtowy i detaliczny”, następnie „przetwórstwo przemysłowe”, „budownictwo”, „transport i gospodarka magazynowa”, „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”. Inne branże reprezentowane są przez mniejszą ilość podmiotów.

Dla lokalnego rynku pracy bardzo istotna jest sekcja B „górnictwo i wydobywanie”, w której działalność prowadzi sześć podmiotów. Są to duże kopalnie prowadzące wydobywanie na terenie Gniewkowa, Czernicy i Borowa. Ponadto na terenie gminy prowadzą działalność liczne zakłady przetwarzające granit oraz prowadzące sprzedaż granitowych elementów budowlanych. Złóża granitu występujące na terenie gminy Dobromierz stanowią bogactwo naturalne, pozwalające na funkcjonowanie wielu przedsiębiorców, którzy tworzą liczne miejsca pracy. Wielu mieszkańców prowadzi działalność rolniczą. Obok indywidualnych rolników istnieją dobrze prosperujące przedsiębiorstwa i spółdzielnie rolne. W sezonie wiosenno-letnim są to też jedni z głównych pracodawców.

Poza wymienionymi podmiotami mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych gminy. Dla części mieszkańców źródło utrzymania stanowią emerytury i renty, spora część znajduje zatrudnienie za granicą, głównie w Niemczech, Irlandii i Wielkiej Brytanii.

Tabela 1: Działalność gospodarcza według głównego PKD stan na 2016 r.

Kod PKD	Opis kodu PKD	Ilość
0119Z	Pozostałe uprawy rolne inne niż wieloletnie	1
0150Z	Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt	3
0161Z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	1
0220Z	Pozyskiwanie drewna	1
0240Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem	5
0811Z	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia dla potrzeb	1
1011Z	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z	2
1013Z	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa	1
1071Z	Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i	1
1392Z	Produkcja gotowych wyrobów tekstylnych	1
1610Z	Produkcja wyrobów tartacznych	2
1622Z	Produkcja gotowych parkietów podłogowych	1
1623Z	Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla	2
1624Z	Produkcja opakowań drewnianych	2
1629Z	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów	3
2219Z	Produkcja pozostałych wyrobów z gumy	2
2361Z	Produkcja wyrobów budowlanych z betonu	1
2370Z	Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia	31
2561Z	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale	1
2562Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych	4
3109Z	Produkcja pozostałych mebli	1
3312Z	Naprawa i konserwacja maszyn	1
3313Z	Naprawa i konserwacja urządzeń elektronicznych i optycznych	1
3700Z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1
4110Z	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem	1
4120Z	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	9

4211Z	Roboty związane z budową dróg i autostrad	6
4311Z	Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych	1
4312Z	Przygotowanie terenu pod budowę	2
4321Z	Wykonywanie instalacji elektrycznych	4
4322Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych,	1
4331Z	Tynkowanie	2
4333Z	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	3
4334Z	Malowanie i szklenie	1
4339Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	12
4391Z	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych	4
4399Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej	3
4511Z	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i	2
4520Z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem	7
4532Z	Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów	1
4611Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą produktów rolnych,	1
4619Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą towarów różnego	2
4651Z	Sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i	1
4669Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń	1
4673Z	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia	3
4674Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i	2
4677Z	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu	1
4711Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych	16
4719Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona	1
4721Z	Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona	1
4773Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona	1
4782Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia	5
4789Z	Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona na	3
4791Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży	2
4799Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową,	5
4941Z	Transport drogowy towarów	19
4942Z	Działalność usługowa związana z przeprowadzkami	1
5610A	Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	2
5629Z	Pozostała usługowa działalność gastronomiczna	1
5630Z	Przygotowywanie i podawanie napojów	1
6203Z	Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami	1
6399Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie	1
6419Z	Pozostałe pośrednictwo pieniężne	1
6621Z	Działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych	1
6622Z	Działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	1
6920Z	Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe	2
7022Z	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności	2
7111Z	Działalność w zakresie architektury	2
7112Z	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo	3
7120A	Badania i analizy związane z jakością żywności	1
7120B	Pozostałe badania i analizy techniczne	1
7500Z	Działalność weterynaryjna	1
7732Z	Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych	1
7830Z	Pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników	1

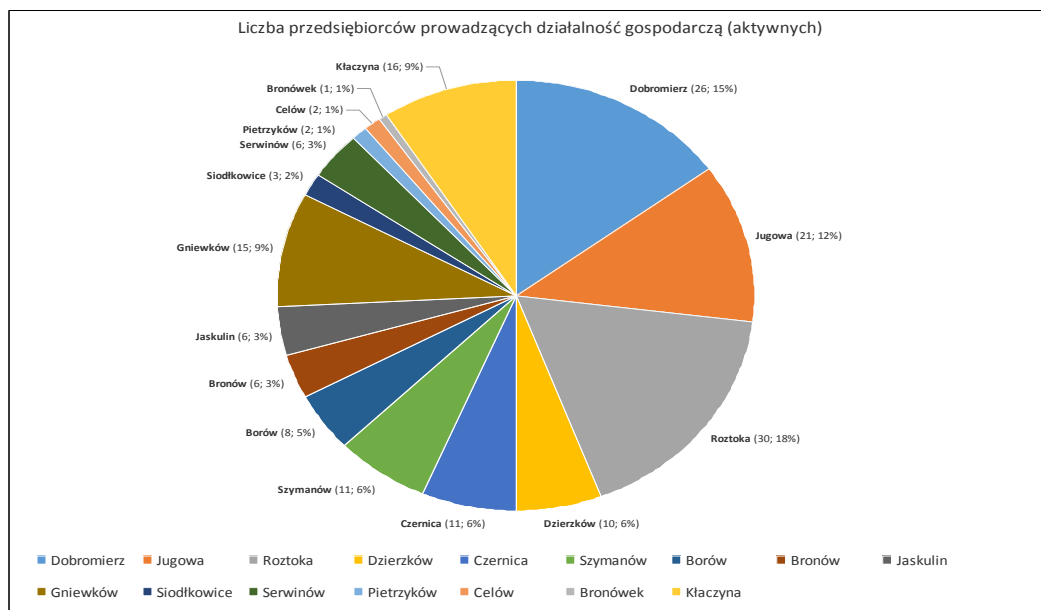
8121Z	Niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów	1
8211Z	Działalność usługowa związana z administracyjną obsługą biura	1
8230Z	Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów	1
8553Z	Pozaszkolne formy edukacji z zakresu nauki jazdy i pilotażu	1
8559A	Nauka języków obcych	1
8621Z	Praktyka lekarska ogólna	1
8622Z	Praktyka lekarska specjalistyczna	1
8623Z	Praktyka lekarska dentystyczna	1
8810Z	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym	2
9002Z	Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień	1
9103Z	Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych	1
9512Z	Naprawa i konserwacja sprzętu (tele)komunikacyjnego	1
9602Z	Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	2
Suma:		232

2.2. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na miejscowości

Na terenie gminy Dobromierz aktywnych jest 174 podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Poniższa tabela i wykres procentowy wskazują liczbę przedsiębiorców z podziałem na poszczególne miejscowości.

Liczba aktywnych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą (stan na 30.06.2016 r.)

Dobromierz	26
Jugowa	21
Roztoka	30
Dzierzków	10
Czernica	11
Szymanów	11
Borów	8
Bronów	6
Jaskulin	6
Gniewków	15
Siodłkowice	3
Serwinów	6
Pietrzyków	2
Celów	2
Bronówek	1
Kłaczyna	16
Razem aktywnych	174

Wykres 2: Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą

W praktyce bywa tak, że działalność gospodarcza zakładana jest przez mieszkańców w innych gminach, ale siedziba firmy mieści się na terenie gminy.

Wśród wniosków składanych do Urzędu Gminy Dobromierz (jako organu rejestrowego) w ciągu ostatnich 3 lat, zauważa się tendencję spadkową.

Liczba złożonych wniosków w 2013 roku		
Nazwa grupy	Rodzaj wniosku	Liczba wniosków
Urząd Gminy Dobromierz (Organ rejestrowy)	Założenie	34
	Zmiana	86
	zmiana z zawieszeniem	10
	zmiana ze wznowieniem	4
	zmiana z zakończeniem	9
	Zawieszenie	30
	Wznowienie	19
	Zakończenie	21
	Zakończenie	2
	Suma:	215
Suma:	215	

Liczba złożonych wniosków w 2014 roku		
Nazwa grupy	Rodzaj wniosku	Liczba wniosków
Urząd Gminy Dobromierz (Organ rejestrowy)	Założenie	24
	Zmiana	69
	zmiana z zawieszeniem	4
	zmiana ze wznowieniem	1
	zmiana z zakończeniem	3
	zawieszenie	31
	wznowienie	21

	zakończenie	26
	zmiana z zakończeniem	1
	zakończenie	1
	Suma:	181
Suma:	181	

Liczba złożonych wniosków w 2015 roku		
Nazwa grupy	Rodzaj wniosku	Liczba wniosków
Urząd Gminy Dobromierz (Organ rejestrowy)	założenie	25
	zmiana	50
	zmiana z zawieszeniem	5
	zmiana ze wznowieniem	1
	zmiana z zakończeniem	2
	zawieszenie	23
	wznowienie	13
	zakończenie	21
	Suma:	140
Suma:	140	

2.3. Główni przedsiębiorcy w gminie

Na terenie gminy Dobromierz prowadzą działalność gospodarczą następujące firmy:

Borów:

- PRZERÓB KAMIENIA EXPORT-IMPORT
USŁUGI REMONTOWO-BUDOWLANE
GRAŻYNA HYŻYŃSKA
- BOROWSKIE KOPALNIE GRANITU

Bronów:

- AUTO-SZWAGIER
PIOTR KOWALSKI
- P.H.U. ROL-BUD KUCHARZEK STEFAN RS QUALITAETSSICHERUNG (RSQ)
ARLETTA FRYNDT

Celów:

- ZAKŁAD PRODUKCYJNO-USŁUGOWY "DREWTRANS"
JANUSZ NAWARA

Czernica:

- ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA IM. XXX LECIA DOLNEGO ŚLĄSKA ANDRZEJ BARAN
- GAJDA G.M. KAMIENIARSTWO, PRZERÓB KAMIENIA BUDOWLANEGO
- BRAUN GRANIT KOPALNIA GRANITU W CZERNIC
- PPHU CZERNICA GRANIT

Dobromierz:

- BYLINY ŚWIERK PRODUKCJA ROŚLIN OZDOBNYCH ADAM ŚWIERK
- ELAN ART. METAL A. OSTROWSKI, R. OSTROWSKI
- NĘDZA HALINA. WYROBY DEKORACYJNE. EKSPORT, IMPORT.
- PIEKARSTWO SKLEP OGÓLNOSPOŻYWCZY JERZY ZAPAŁA
- MASARNIA DOBROMIERZ

Dzierzków:

- PPHU BOREAN BOGUSŁAW PAWEŁCZAK

Gniewków:

- TRZUSKAWICA KOPALNIA GNIEWKÓW
- P.H.U DZIUNEX WŁODZIMIERZ GRZYWACZEWSKI
- FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA MIPOL
P. MIKULEC, M.B.J. PLATA
- DAMAG DAMIAN SIECZKA

Jugowa:

- AGRO PLUS TADEUSZ STADNIK
- PRODUKCJA MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH I KAMIENIARSTWO
HENRYK PODKÓWKA
- WYTWARZANIE WYROBÓW Z GUMY ZBIGNIEW BANIA
- STOLARSTWO OGÓLNE ADAM OLEKSYK
- KAMIENIARSTWO EUROBRUK
- RSP JUGOWA

Kłaczyna:

- AUTO-SERWIS ZBIGNIEW PUĆ
- PHU GRANIT-GRZEGORZ ŻUR

Roztoka:

- ZAKŁAD OGRODNICZO-SZKÓLKARSKI SKOWRON
- PIEKARSTWO OSZCZEPALSCY SP. Z O.O.
- EUROTECH. ZAKŁAD PRODUKCYJNY
- INTERBRUK S.C. Ł. MATKOWSKI & P. GNIEWEK
- P.P.H.U. "GRZELBRUK" MARCIN KRZYSZTOF GRZELEC
- USŁUGI LEŚNE EDWARD RAJCA
- GOSPODARSTWO ROLNE JÓZEF SUCHORZEWSKI

Serwinów:

- DYŁĄG MICHAŁ KAMIENIARSTWO
- CZARKA MACIEJ KAMIENIARSTWO

Szymanów:

- AUTOSERWIS-SERWIS-HANDEL LESZEK JAMROZIŃSKI

2.4. Kierunki rozwoju gminy

Dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy Dobromierz jest Strategia Rozwoju Gminy Dobromierz na lata 2014-2020. Dokument ten określa cele strategiczne oraz priorytety rozwoju, niezbędne do zrównoważonego, trwałego oraz wielofunkcyjnego rozwoju gminy. Misja rozwoju gminy wskazuje na cel nadrzędny, do którego należy dążyć realizując poszczególne elementy strategii. Misją rozwoju gminy Dobromierz jest podnoszenie poziomu życia mieszkańców oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju w oparciu o posiadane zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, społeczne i kulturowe. Wypełnianie misji będzie możliwe poprzez skupienie się na ograniczonej liczbie priorytetowych obszarów – celów strategicznych:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozwój podstawowej infrastruktury technicznej.

2. Podnoszenie kapitału ludzkiego.
3. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozwój podstawowej infrastruktury technicznej.

1. Rozwój podstawowej infrastruktury technicznej

Główne kierunki działań:

- a) poprawa stanu technicznego dróg, chodników oraz modernizacja oświetlenia,
- b) modernizacja i rozbudowa stosownie do potrzeb istniejących ujęć wód podziemnych,
- c) modernizacja istniejącej sieci wodociągowej oraz jej rozbudowa,
- d) rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- e) poprawa stanu technicznego oraz zmniejszenie energochłonności budynków komunalnych oraz innych obiektów użyteczności publicznej,
- f) wspieranie działań z zakresu remontów cieków wodnych i urządzeń melioracyjnych oraz ochrony przeciwpowodziowej,
- g) promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii,
- h) inwestycje w infrastrukturę bazy rekreacyjno – turystycznej wykorzystującej potencjał przyrodniczy i kulturowy gminy, w tym modernizacja basenu kąpielowego odkrytego w Dobromierzu, budowa ścieżek rowerowych,
- i) modernizacja i doposażenie gminnych obiektów użyteczności publicznej w ramach Funduszu Sołeckiego,
- j) inwestycje w infrastrukturę, wyposażenie i inne sfery poprawiające warunki życia mieszkańców w ramach Funduszu Sołeckiego.

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią

Na obszarze gminy znajdują się znaczne rezerwy terenów, które obecnie są użytkowane rolniczo. Ich zagospodarowanie powinno być prowadzone w sposób planowy, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych. Gospodarując przestrzenią należy w pierwszej kolejności zagospodarować te tereny, gdzie już istnieje aktywność gospodarcza oraz są możliwości do wyznaczenia terenów inwestycyjnych.

Główne kierunki działań:

- a) racjonalne zagospodarowanie terenów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe z uwzględnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej,

- b) zagospodarowanie, ochrona i odnowa obszarów stanowiących miejsca wypoczynku i rekreacji, wytyczenie tras rowerowych, konnych i pieszych,
- c) uzbrojenie terenów pod inwestycje, tworzenie nowych oraz rozbudowa istniejących terenów inwestycyjnych,
- d) rekultywacja terenów zdegradowanych.

Cel strategiczny 2: Podnoszenie kapitału ludzkiego.

O rozwoju gminy w dużym stopniu decydują takie czynniki jak kultura i kapitał społeczny. Ich wysoki poziom wpływa na jakość więzi międzyludzkich, stopień zaufania, umiejętność i chęć współdziałania, a także przyczynia się do ograniczenia patologii i wykluczenia społecznego.

Rozwijanie sfery oświaty i kultury

Główne kierunki działań:

- a) podnoszenie jakości kształcenia w szkołach poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, organizowanie zajęć pozalekcyjnych, dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku,
- b) pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój i doposażenie bazy oświatowej,
- c) wspieranie edukacji przedszkolnej poprzez promocję wśród mieszkańców,
- d) wykorzystanie świetlic wiejskich do przedsięwzięć edukacyjnych,
- e) współpraca z innymi gminami w zakresie korzystania z ich infrastruktury,
- f) promocja różnych form edukacji pozaszkolnej,
- g) organizowanie szkoleń i działań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska,
- h) dążenie do funkcjonowania w gminie żłobków i klubów dziecięcych,
- i) wypromowanie imprezy kulturalnej rozpoznawalnej w regionie.

Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców gminy

Główne kierunki działań:

- a) aktywne wspieranie partnerstw i inicjatyw działających na rzecz rozwoju gminy,
- b) prowadzenie efektywnej polityki społecznej prowadzącej do integracji i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem,
- c) zwiększenie świadomości mieszkańców wokół najważniejszych problemów rozwoju gminy,

- d) wspieranie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz swojej miejscowości w ramach Funduszu Sołeckiego poprzez partycypacyjne współdecydowanie mieszkańców o zadaniach, jakie będą realizowane w ich miejscu zamieszkania.

Cel strategiczny 3: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Podstawowym celem jest stworzenie warunków, które będą sprzyjać istniejącym podmiotom gospodarczym oraz będą przyciągać inwestorów zewnętrznych.

Główne kierunki działań:

- a) aktywne wspieranie funkcjonujących i zakładających działalność przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków na rozwój,
- b) organizacja szkoleń dla przedsiębiorców,
- c) wspieranie działalności instytucji wsparcia biznesu,
- d) aktywna promocja gminy na forum krajowym i międzynarodowym.

2.5. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

Do głównych problemów w sferze gospodarki w gminie Dobromierz można zaliczyć:

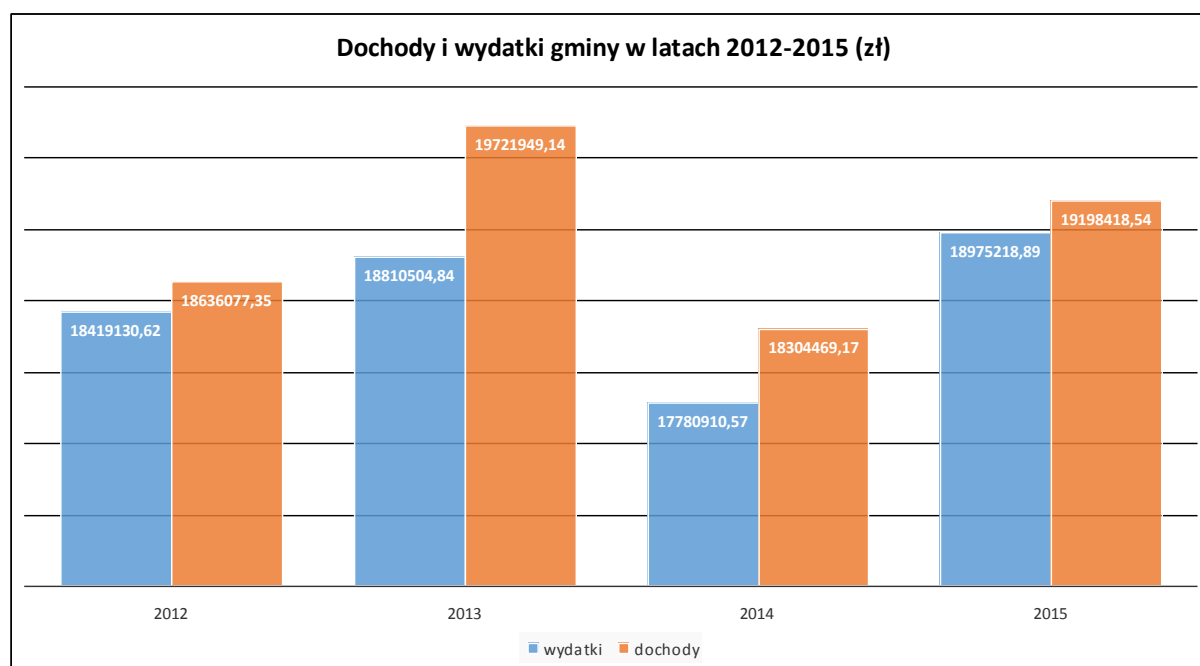
- dość duże rozdrobnienie przedsiębiorstw,
- spadek liczby zatrudnionych,
- potencjalne tereny inwestycyjne wymagające kompleksowej infrastruktury technicznej,
- gleby orne (większość kl. IV i V),
- brak gleb ornych klasy I oraz II,
- mała powierzchnia gospodarstw - struktura gospodarstw rolnych, duże rozdrobnienie,
- słaba promocja produktów rolnych,
- niewystarczająca infrastruktura turystyczna,
- niewielką liczbę podmiotów gospodarczych związanych z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, co wskazuje na niedocenienie walorów i możliwości rozwoju w branży turystycznej,
- mała ilość kapitału na rozwój firm.

2.6. Analiza możliwości budżetowych dotyczących realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych

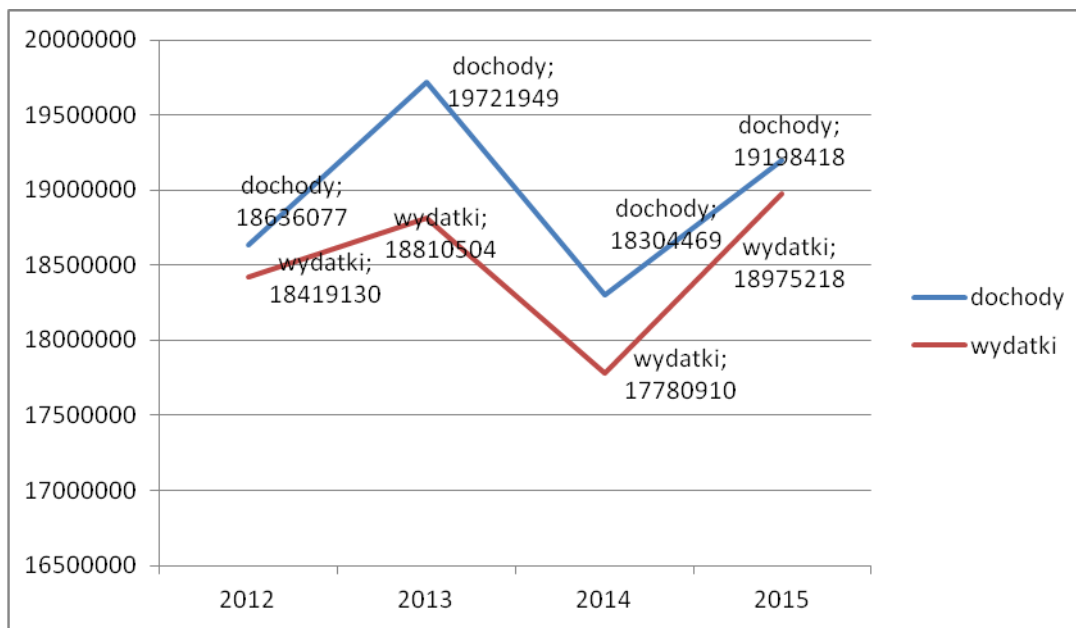
Zadania publiczne realizowane przez gminę w zakresie jej statutowych kompetencji możliwe są do realizacji dzięki ułożeniu odpowiedniego planu finansowego, zwanego budżetem. Wprowadzenie w życie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji wiązać się musi z zabezpieczeniem odpowiednich środków na realizację działań podejmowanych przez gminę oraz tych, w których jest partnerem. Na potrzeby niniejszego dokumentu przeprowadzona została analiza sytuacji finansowej w gminie, wykazująca możliwość sprostania zadaniom nakreślonym w Programie oraz zapewnienie trwałości realizowanych projektów.

Tabela 2: Dochody i wydatki gminy w latach 2012-2015 [zł]

	Dochody	Wydatki
2012	18 636 077,35	18 419 130,62
2013	19 721 494,14	18 810 504,84
2014	18 304 469,17	17 780 910,57
2015	19 198 418,54	18 975 218,89

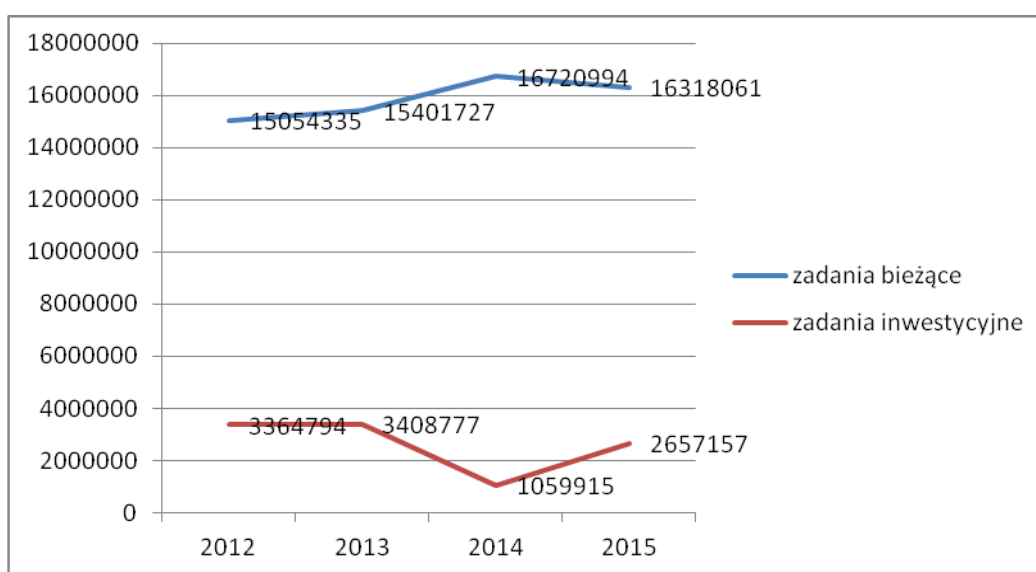
Wykres 3: Dochody i wydatki gminy w latach 2012-2015 [zł]

Wykres 4: Dynamika dochodów i wydatków w latach 2012-2015 [zł]

Tabela 3: Wydatki na zadania bieżące i inwestycyjne w latach 2012-2015 [zł]

	Zadania bieżące	Zadania inwestycyjne
2012	15 054 335	3 364 794
2013	15 401 727	3 408 777
2014	16 720 994	1 059 915
2015	16 318 061	2 657 157

Wykres 5: Wydatki na zadania inwestycyjne i bieżące w latach 2012-2015

Sytuacja finansowa gminy Dobromierz w latach 2012-2015 charakteryzowała się przewagą dochodów nad wydatkami. W celu określenia stanu finansów publicznych gminy Dobromierz zbadano wartości odpowiednich wskaźników na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Dobromierz. W całym okresie prognozy zostanie zachowana relacja, o której mowa w art. 242 i 243 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, co oznacza, że relacja zrównoważenia wydatków bieżących oraz wskaźnik spłaty zobowiązań nie przekraczają dopuszczalnych wartości. Opinię o dobrej kondycji finansowej gminy podzieliła również Regionalna Izba Obrachunkowa w Wałbrzychu (Uchwała Nr III/210/2015 Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 23 listopada 2015 r. w sprawie opinii o projekcie uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Dobromierz przedstawionej wraz z projektem uchwały budżetowej na rok 2016). Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że gmina jest w stanie zabezpieczyć odpowiednie środki, wymagane do realizacji działań rewitalizacyjnych, a także zachować trwałość przeprowadzanych inwestycji w latach następnych.

3. Sfera społeczna

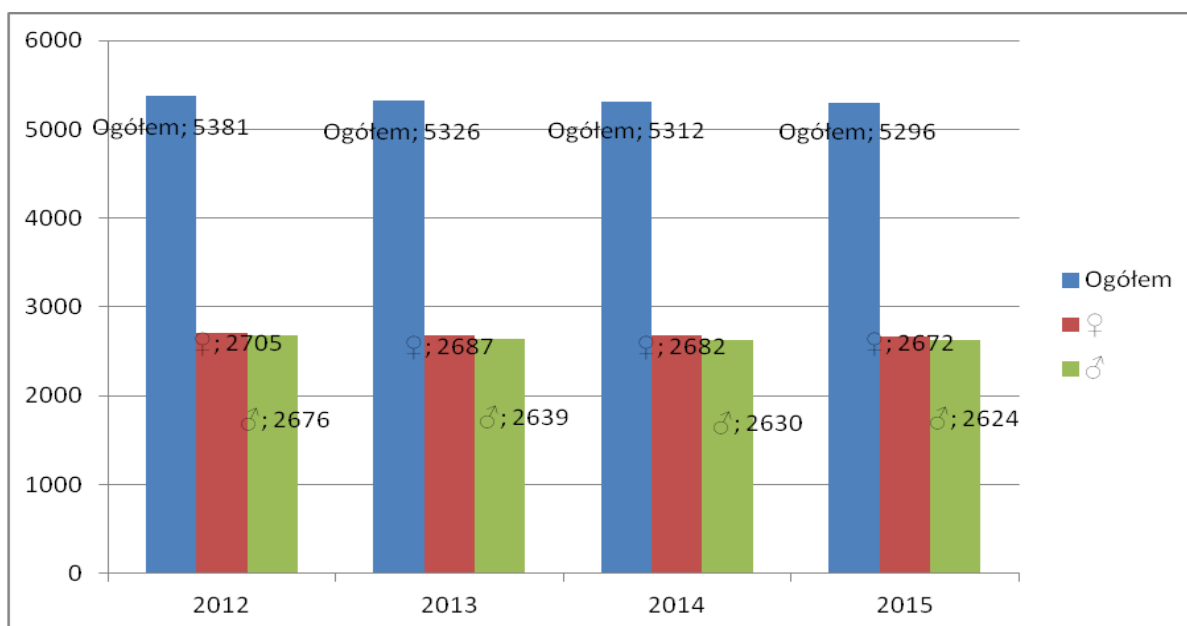
3.1. Struktura demograficzna

W okresie ostatniego ćwierćwiecza obserwujemy w Polsce spowolnienie rozwoju demograficznego oraz znaczące zmiany w strukturze wieku jej mieszkańców. Trwający proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się trwania życia, jest pogłębiany niskim poziomem dzietności. Zmiany te są jednocześnie zintensyfikowane przez zwiększoną emigrację młodych osób.

W gminie Dobromierz również obserwujemy podobny trend, jakim jest zmniejszanie się liczby mieszkańców.

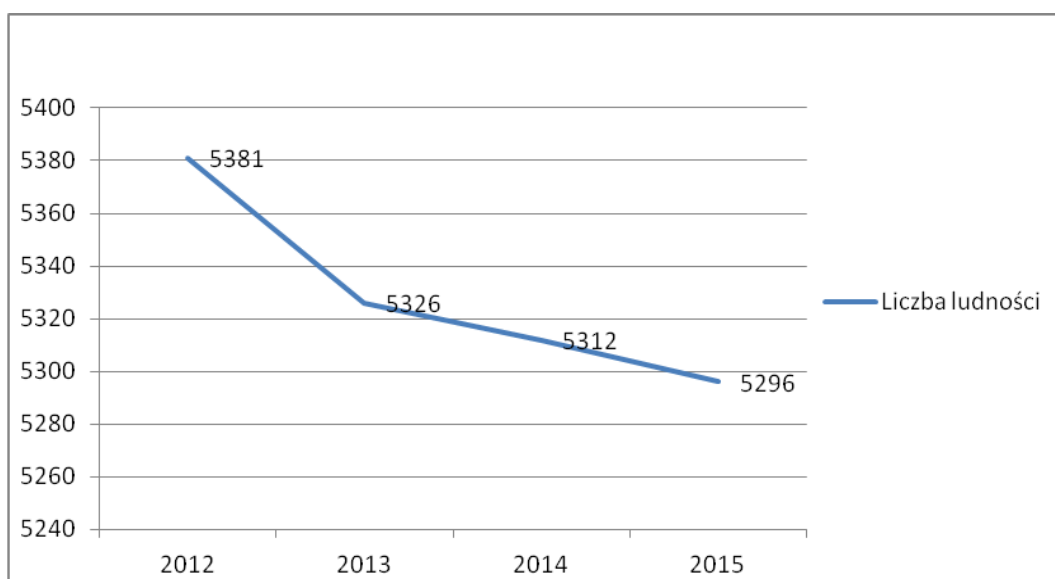
Tabela 4: Ludność posiadająca stałe miejsce zamieszkania w Gminie Dobromierz w latach 2012-2015

Stale zamieszkanie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	5381	5326	5312	5296
Kobiety	2705	2687	2682	2672
Mężczyźni	2676	2639	2630	2624

Wykres 6: Ludność posiadająca stałe miejsce zamieszkania w Gminie Dobromierz w latach 2012-2015

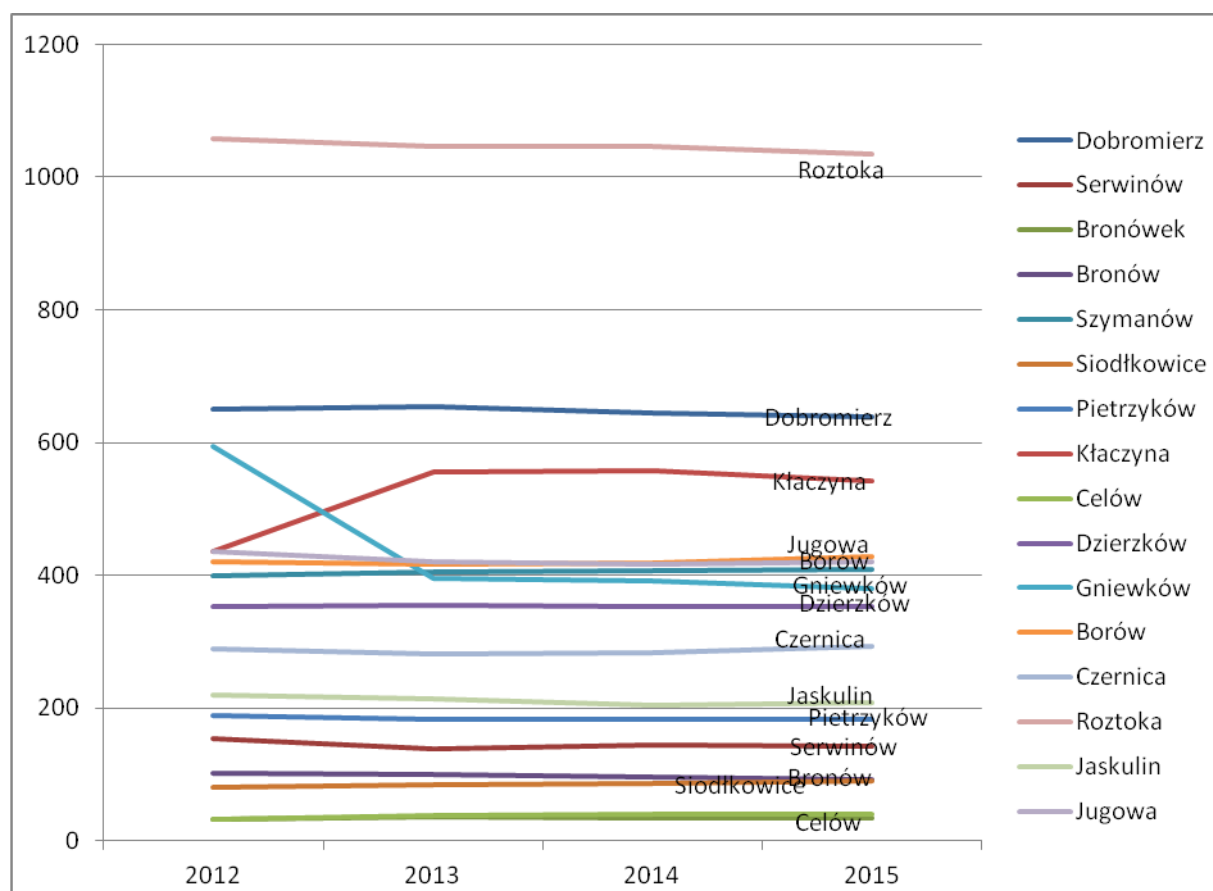
Z punktu widzenia gospodarki regionu i lokalnego rynku pracy istotną charakterystyką ludności jest jej struktura według grup wiekowych oraz proporcje między liczebnością tych grup. Duże znaczenie mają: poziom dzietności, trendy migracyjne oraz wskaźnik obciążenia demograficznego. W gminie Dobromierz obserwujemy coroczny spadek liczby mieszkańców. W roku 2012 liczba mieszkańców wynosiła 5381, a w roku 2015 spadła do 5296. Współczynnik feminizacji społeczności dobromierskiej jest stosunkowo trwały i oscyluje wokół wartości 101-102 kobiety na 100 mężczyzn.

Wykres 7: Liczba ludności w Gminie Dobromierz w latach 2012-2015

Tabela 5: Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w latach 2012-2015

Miejscowość	Liczba mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015
Dobromierz	650	654	645	639
Serwinów	154	139	145	143
Bronówek	32	36	35	35
Bronów	103	100	97	92
Szymanów	399	406	407	409
Siodłkowice	80	84	86	91
Pietrzyków	189	184	184	183
Kłaczyna	437	555	558	543
Celów	32	38	40	40
Dzierzków	353	355	354	353
Gniewków	594	395	391	381
Borów	420	416	418	428
Czernica	290	282	284	294
Roztoka	1057	1047	1046	1035
Jaskulin	220	214	205	209
Jugowa	437	421	417	420

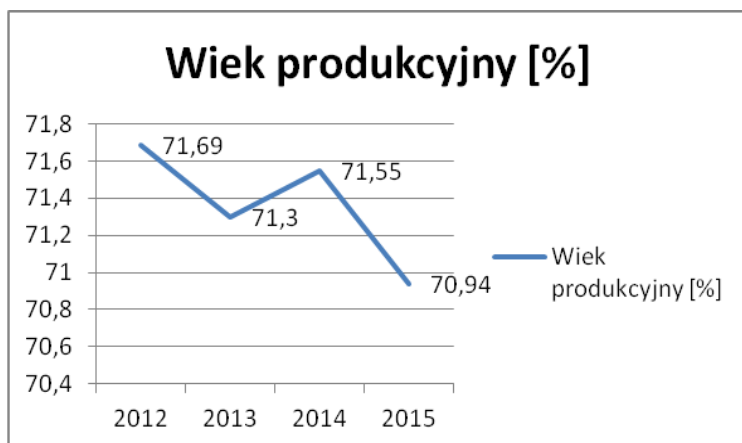
Wykres 8: Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w latach 2012-2015

Analizując liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w latach 2012-2015 można zaobserwować, że w większości przypadków ta liczba się zmniejsza. Jedynie w przypadku Dzierzkowa, Celowa i Kłaczyny liczba mieszkańców się zwiększyła. Z pewnością spowodowane jest to z napływem nowych mieszkańców, którzy decydują się wrócić do miejsca swojego pochodzenia wraz z rodzinami.

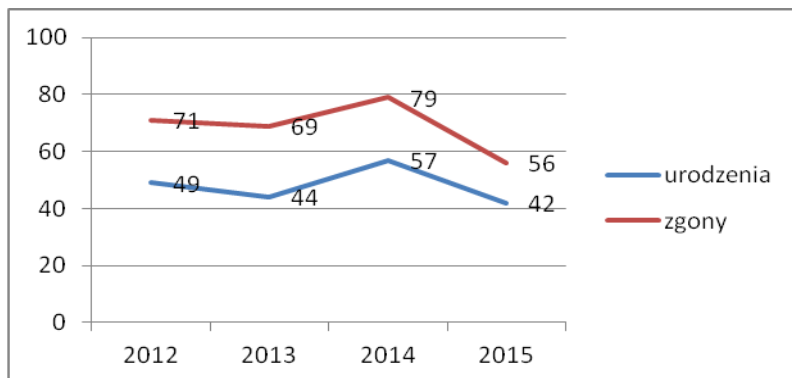
Tabela 6: Struktura ludności w latach 2012-2015

Rok	Ludność	Wiek	Urodzenia	Zgony
2012	5381	3858 (71,69%)	49	71
2013	5326	3798 (71,30%)	44	69
2014	5312	3801 (71,55%)	57	79
2015	5296	3757 (70,94%)	42	56

W 2012 roku w gminie Dobromierz ludność w wieku produkcyjnym stanowiła blisko 72 % ogółu ludności. Wraz z biegiem lat odsetek ten uległ zmniejszeniu i w 2015 wyniósł niecałe 71 % . Społeczeństwo polskie starzeje się. W gminie Dobromierz ten proces nie przybiera jeszcze tak znaczących problemów, jak na obszarze całego kraju, zatem nie ma bezpośredniego zagrożenia jego negatywnymi skutkami i zbyt dużego obciążenia demograficznego.

Wykres 9: Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2012-2015

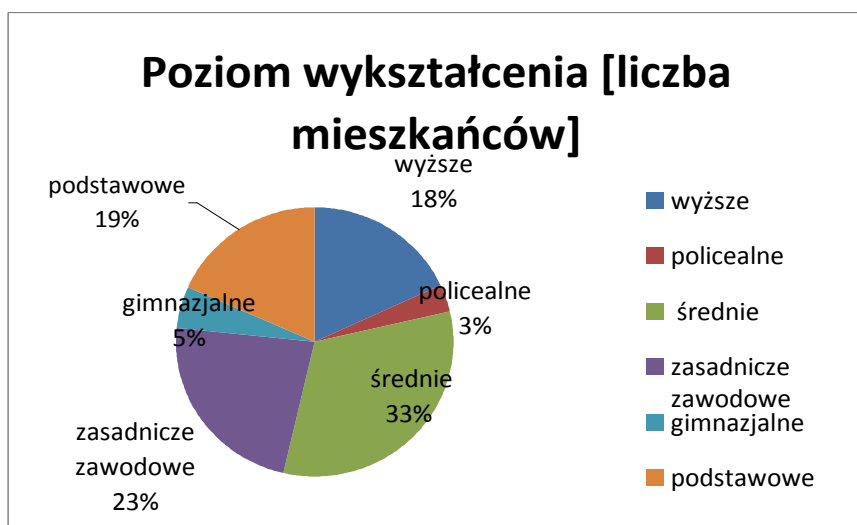
Wykres 10: Przyrost naturalny w latach 2012-2015

Przyrost naturalny w latach od 2012 do 2015 roku osiągał wartości ujemne, co oznacza więcej zgonów niż urodzeń. Liczba mieszkańców w gminie Dobromierz z każdym rokiem maleje.

3.2. Struktura społeczna

3.2.1. Struktura wykształcenia społeczeństwa

W roku 2011 przeprowadzono Narodowy Spis Powszechny, który umożliwił określenie struktury wykształcenia ludności. Spisy powszechne są najpełniejszym źródłem informacji o poziomie wykształcenia ludności. Wyniki przeanalizowano w porównaniu do wcześniejszego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności wg poziomu wykształcenia. Sytuacja w województwie dolnośląskim, do którego należy administracyjnie gmina Dobromierz, przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 11: Poziom wykształcenia mieszkańców

Podobny sytuacja istnieje na terenie gminy Dobromierz. Obserwuje się wzrost poziomu wykształcenia młodych ludzi, którzy jednak coraz częściej opuszczają rodzinne miejscowości w poszukiwaniu lepszego zatrudnienia w większych miastach. W gminie Dobromierz najwięcej mieszkańców posiada wykształcenie średnie, zawodowe oraz podstawowe. Istnieje także spora grupa osób bez wykształcenia. Ta grupa społeczna jest podatna na negatywne procesy zachodzące w społeczeństwie związane z ubóstwem i wykluczeniem, a także większą trudnością ze znalezieniem pracy.

3.2.2. Stan zróżnicowania dochodowości gospodarstw domowych

Analiza danych wykazuje, że głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych jest praca w zakładach kamieniarskich i w rolnictwie. Duża liczba gospodarstw domowych wskazuje jako główne źródło dochodu niezarobkowe (emerytury, renty, zasiłki) źródła utrzymania.

3.2.3. Opieka społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu, jako jednostka organizacyjna gminy realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz zgodnie z upoważnieniem Wójta Gminy zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest wspieranie osób i rodzin zamieszkałych na terenie gminy w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, zgodnych z celami i możliwościami pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Głównym problemem klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Dobromierz jest bezrobocie. Brak dużych zakładów pracy nie sprzyja poprawie sytuacji. Długotrwale bezrobocie powoduje negatywne skutki społeczne i psychologiczne. Bezrobotni podlegają frustracji i degradacji społecznej, co sprzyja patologicznym zjawiskom i degradacji rodzin.

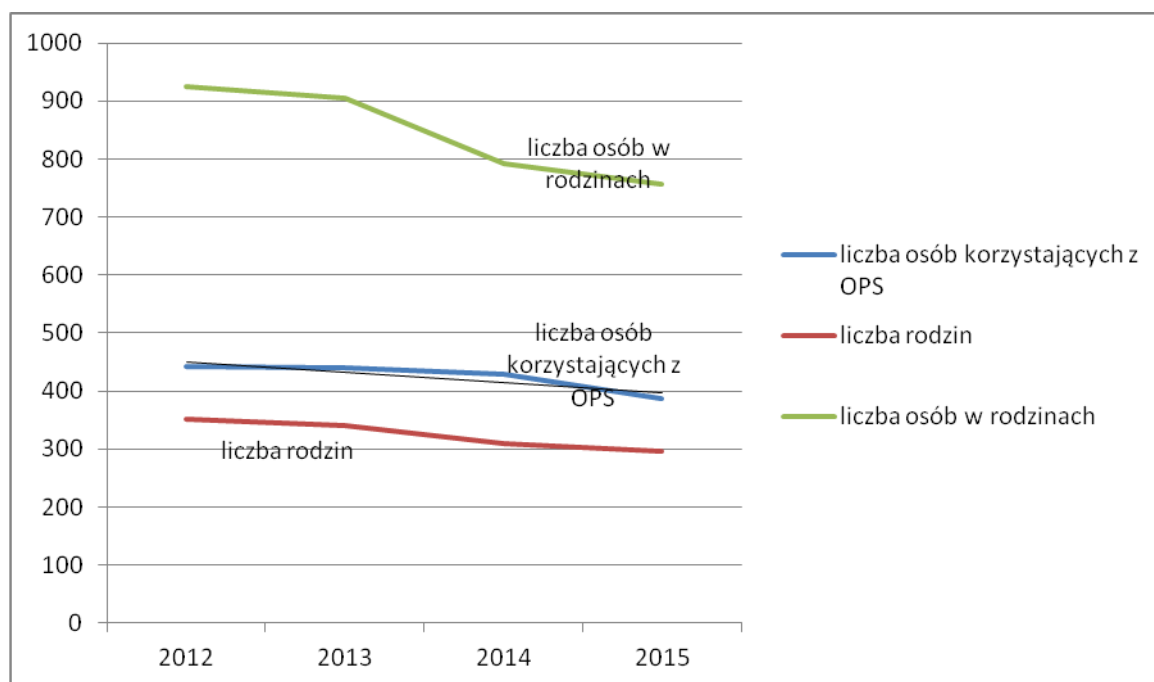
Tabela 7: Korzystanie z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej przez mieszkańców Gminy Dobromierz

	Liczba rodzin korzystających z OPS	Liczba osób w rodzinach korzystających z OPS	Udział osób korzystających z OPS w stosunku do pozostałych mieszkańców	Liczba osób otrzymujących świadczenia z OPS	Liczba osób bezrobotnych korzystających z OPS	Liczba rodzin korzystających z OPS z powodu alkoholizmu	Liczba osób korzystających z OPS z powodu biedy
Borów	36	125	29,2	58	27	7	28
Bronów	2	6	6,5	2	2	0	2
Bronówek	1	1	2,9	1	1	1	1
Dobromierz	13	37	5,8	20	11	1	13
Pietrzyków	9	22	12	9	6	3	9
Jugowa	19	41	9,8	21	13	0	15
Roztoka	67	177	17,1	79	50	5	57
Kłaczyna, Celów	29	77	13,2	34	21	3	20
Dzierzków	26	88	24,9	38	22	4	20
Gniewków	30	92	24,1	53	28	5	30
Czernica	17	62	21,1	25	11	2	12
Szymanów, Siodłkowice	12	32	6,4	15	10	2	12
Jaskulin	9	30	14,4	15	11	0	8
Serwinów	12	31	21,7	17	2	2	9
RAZEM	282	821	15,5	387	215	35	236

W gminie Dobromierz z pomocy społecznej najczęściej korzystają mieszkańcy Borowa, Dzierzkowa i Gniewkowa. W tych miejscowościach udział osób korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej w stosunku do pozostałych mieszkańców wynosi ponad 24%. Liczba rodzin, które korzystają z pomocy z powodu alkoholizmu to 35, z czego najwięcej, bo aż 7 to rodziny z Borowa.

Tabela 8: Liczba osób korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2012-2015

	Liczba osób korzystających z OPS	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	442	351	925
2013	441	340	905
2014	428	310	793
2015	387	297	757

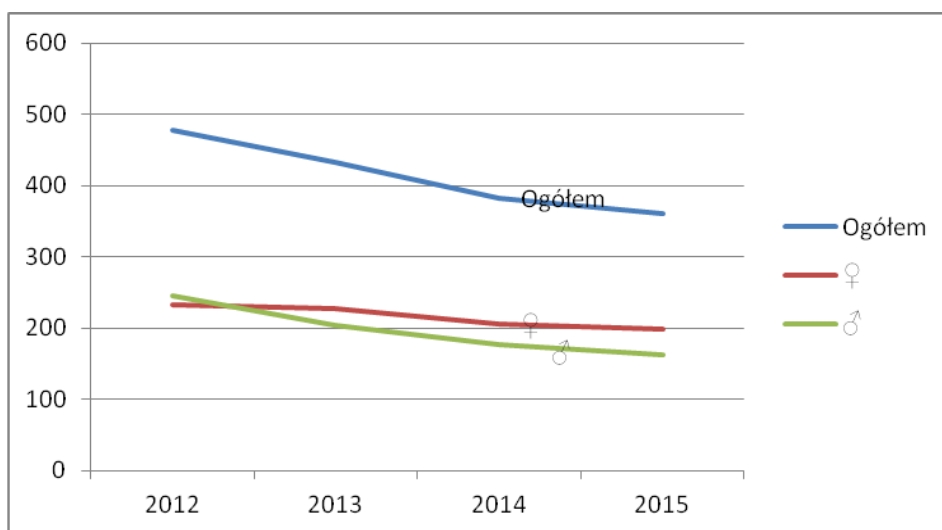
Wykres 12: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Na podstawie powyższego wykresu obserwujemy regularny spadek liczby osób, które są zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Jednym z istotnych powodów ubiegania się o pomoc jest występujące na gminie bezrobocie. Przeciwdziałanie temu zjawisku należy do najpilniejszych działań gminy w sferze społecznej. Gmina Dobromierz realizuje wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy odpowiednie formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych w postaci prac interwencyjnych, robót publicznych, staży zawodowych, prac społecznie użytecznych i Programu Aktywizacja Integracja. Widać, że powyższe działania dają pozytywny skutek. Potwierdzają to statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2015 z pomocy społecznej skorzystało 257 rodzin, to jest o 50 rodzin mniej niż w roku 2014, z czego 37 rodzin bezrobotnych wyszło z systemu opieki społecznej uzyskując zatrudnienie.

3.2.4. Bezrobocie

Tabela 9: Bezrobocie w latach 2012-2015

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
06.2012	351	195	156
12.2012	478	233	245
06.2013	397	210	187
12.2013	432	228	204
06.2014	360	194	166
12.2014	382	206	176
06.2015	312	176	136
12.2015	360	198	162

Wykres13: Bezrobocie w latach 2012-2015

W grudniu 2012 roku liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Dobromierz wynosiła 478, w kolejnych latach ta liczba regularnie maleje. W grudniu 2015 roku osób bezrobotnych było już 360, różnica 118 osób stanowi 25 % początkowej liczby.

Spadek bezrobocia w połowie roku świadczyć może o sezonowości podejmowania zatrudnienia przez mieszkańców gminy Dobromierz, którzy znajdują pracę w ogrodnictwie, leśnictwie czy przy pracach sezonowych za granicą.

W gminie Dobromierz większość bezrobotnych znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co oznacza długotrwałe pozostawanie bez pracy, niski poziom wykształcenia, wiek powyżej 50 i poniżej 25 lat, brak kwalifikacji zawodowych i doświadczenia. Do tego grona osób zalicza się również kobiety po urodzeniu dziecka, samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko, a także niepełnosprawnych czy po odbyciu kary więzienia.

3.3. Infrastruktura społeczna

3.3.1. Oświata

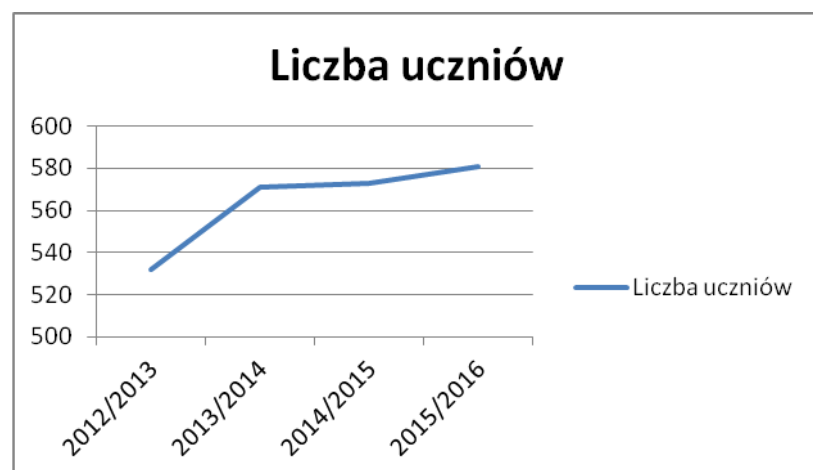
W gminie Dobromierz funkcjonują trzy placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Dobromierzu, Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Gniewkowie oraz Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Roztoce, w którego skład wchodzi szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Szkoły stanowią obok instytucji kultury najważniejsze punkty aktywizujące mieszkańców.

Placówki oświatowe w Dobromierzu i w Gniewkowie znajdują się w dobrym stanie technicznym, ponieważ w roku 2014 przeprowadzono proces termomodernizacji. We wszystkich szkołach istnieje możliwość dostępu do internetu. Są one wyposażone w sprzęt komputerowy i elektroniczny. Placówki oświatowe posiadają także zaplecze sportowe, umożliwiające prawidłowy rozwój dzieci. Na terenie gminy Dobromierz funkcjonują także trzy punkty przedszkolne, które łącznie mogą przyjąć ponad sześćdziesięcioro dzieci.

Analizując liczbę uczniów w poszczególnych latach, zauważyć można zwiększenie liczby uczniów.

Tabela 10: Liczba uczniów placówek oświatowych w gminie Dobromierz w latach 2012-2015

Rok szkolny	Liczba uczniów
2012/2013	532
2013/2014	571
2014/2015	573
2015/2016	581

Wykres 14: Liczba uczniów placówek oświatowych w gminie Dobromierz w latach 2012-2015

3.3.2. Kultura

W gminie Dobromierz działają świetlice środowiskowe, w których organizowane są zajęcia dla dzieci z różnych grup wiekowych. Funkcję centrum kultury spełnia Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dobromierzu, który ma pod opieką świetlice wiejskie w Czernicy, Gniewkowie, Dzierzkowie, Borowie, Roztoce, Jugowej, Kłaczynie, Bronowie, Szymanowie, Pietrzykowie, Gminną Bibliotekę Publiczną w Dobromierzu wraz z filiami w Roztoce, Gniewkowie i Czernicy oraz kompleks boisk sportowych Orlik w Roztoce.

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji odpowiada za organizację imprez kulturalnych i sportowych w gminie Dobromierz, współpracuje z organizacjami pozarządowymi, szkołami oraz radami sołeckimi.

Odpowiada za udostępnianie świetlic mieszkańcom gminy, zapewnia zaplecze techniczne imprez oraz prowadzi działalność gastronomiczną w kawiarni „U Dobromira”. W okresie letnim prowadzi kompleks odkrytych basenów kąpielowych w Dobromierzu.

W gminie Dobromierz znajduje się szereg obiektów sportowych i rekreacyjnych o różnym stopniu technicznym:

- kompleks „Orlik” w Roztoce - boisko do gry w piłkę siatkową oraz koszykową, boisko do gry w piłkę nożną, zaplecze sanitarne, boiska ze sztuczną nawierzchnią;
- boisko w Roztoce wraz z trybunami i szatniami użytkowane przez Ludowy Klub Sportowy „Granit” Roztoka;
- boisko w Dobromierzu wraz z szatnią sportową użytkowane przez Ludowy Klub Sportowy „Płomień” Dobromierz;
- boisko w Kłaczynie wraz z trybunami i szatniami użytkowane przez Ludowy Klub Sportowy „Nysa” Kłaczyna;
- boiska trawiaste w Borowie, Czernicy, Dzierzkowie, Gniewkowie, Jugowej, Szymanowie;
- place zabaw we wszystkich miejscowościach gminy – wyposażone w nowe certyfikowane urządzenia zabawowe.

Na terenie gminy działa 6 klubów sportowych, oprócz wymienionych wyżej także Uczniowski Klub Sportowy "Gniewków" w Gniewkowie, Uczniowski Klub Sportowy bieganie.pl ZS Roztoka, Uczniowski Klub Sportowy "Iskra" Dobromierz.

3.3.3. Ochrona zdrowia

W gminie Dobromierz funkcjonują dwa ośrodki zdrowia sprawujące podstawową opiekę zdrowotną: w Dobromierzu i w Roztoce. Ponadto w Roztoce znajduje się NZOZ Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej, gdzie prowadzone są usługi rehabilitacyjne. Stacja opieki Caritas ma także siedzibę w Dobromierzu, dodatkowo pielęgniarki dojeżdżają do pacjentów samochodami służbowymi. Część mieszkańców korzysta ze specjalistycznej opieki medycznej w sąsiednich gminach, przede wszystkim w Świebodzicach, Strzegomiu i w Jaworze. Na terenie gminy Dobromierz działają dwie apteki.

3.4. Struktura organizacji pozarządowych

W celu rozwijania partnerstwa publicznospołecznego, stworzenia ram dla wspólnych działań służących definiowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, wspierania inicjatyw społecznych oraz wzmacniania aktywności społeczności lokalnej i potencjału organizacji pozarządowych, Gmina Dobromierz każdego roku uchwała Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Celem głównym Programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Służyć temu może wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych. Celami szczegółowymi Programu są natomiast:

- Umacnianie w świadomości lokalnej społeczności poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- Wspieranie lokalnych działań, stwarzanie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności gminy,
- Integracja organizacji pozarządowych obejmujących swym zakresem sferę działań publicznych gminy,
- Otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów konkretnych zadań publicznych, które obecnie prowadzone są przez gminę,
- Uzupełnieniu działań gminy w zakresie nieobjętym przez struktury samorządowe,
- Zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz wpływu na kreowanie polityki społecznej w gminie.

Do priorytetowych kierunków działań do realizacji w ramach Programy zalicza się:

1. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży,
2. Organizacja przedsięwzięć sportowych o zasięgu gminnym dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy,
3. Organizowanie kolonii, obozów i innych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
4. Promocja kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym wzbogacanie oferty kulturalnej gminy, wspieranie lokalnych tradycji kulturalnych, dbałość o zachowanie i wzbogacanie działań artystycznych amatorów,
5. Turystyka i promocja gminy,
6. Ochrona i promocja zdrowia,

7. Organizacja festiwali, przeglądów i spektakli: teatralnych, literackich, muzycznych i filmowych.

Wyrazem wysokiej aktywności społecznej mieszkańców gminy Dobromierz jest działalność lokalnych organizacji pozarządowych m.in.: Stowarzyszenia „Aktywni Borów – Dzierzków”, klubów sportowych (Płomień Dobromierz, Nysa Kłaczyna, Granit Roztoka, Uczniowskiego Klubu Sportowego Gniewków w Gniewkowie, Uczniowskiego Klubu Sportowego bieganie.pl w Roztoce, a także Ochotniczych Straży Pożarnych w Dobromierzu, Gniewkowie, Roztoce, Kłaczynie i Jugowej.

3.5. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

- bezrobocie,
- nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników pomocy społecznej,
- niski poziom wykształcenia długotrwale bezrobotnych,
- emigracja wykształconych mieszkańców gminy,
- brak funduszy i słaba zdolność do inwestowania,
- wzrost zagrożenia patologiami społecznymi i wykluczenia części społeczeństwa,
- niedostosowanie kwalifikacji potencjalnych pracowników do potrzeb rynku.

IV. Opis sytuacji w obszarach zdegradowanych oraz w ich otoczeniu

1. Pogłębiona diagnoza obszarów problemowych

Podczas przygotowywania programu dokonano wnikliwej diagnozy obszarów kwalifikujących się do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji. Również przy aktywnym udziale podmiotów trzecich – interesariuszy. W ramach przeprowadzonych badań, w tym ankietyzacji wzięto pod uwagę oddolne inicjatywy mieszkańców.

Jednocześnie identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie procesu rewitalizacji.

W niniejszej diagnozie zawarto również opis potencjalnych obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia.

Dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie uzyskano przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi liderami, pracownikami instytucji samorządowych (w tym Urząd Gminy Dobromierz – ewidencje ludności, podmiotów

gospodarczych, gruntów, budynków, Urząd Marszałkowski we Wrocławiu), Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Uzyskanie danych ilościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które w dalszym etapie prac powinny stać się przedmiotem dogłębnej analizy w oparciu o inne niż statystyczne metody. Jednocześnie pozyskano informację od lokalnych podmiotów oraz społeczeństwa, zgodnie z horyzontalną zasadą partycypacji.

Delimitacji przestrzennej obszarów wymagających interwencji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie analizy ilościowej i jakościowej, opartej na:

1. Identyfikacji występujących na terenie gminy problemów, czynników i zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i kulturowej.

2. Badaniach wszystkich grup interesariuszy m.in. poprzez anonimowe badania ankietowe.

Przy określaniu zasięgu obszarów zdegradowanych wzięte zostały pod uwagę zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, według których obszar zdegradowany to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy”, natomiast stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej - w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,

- b) środowiskowej – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska,

- c) przestrzenno – funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych,

- d) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wyżej wymienione kryteria zostały omówione i poddane analizie, pokazującej możliwości zmiany wskaźników w kolejnych latach realizacji Programu oraz porównania na tle średniej powiatu, województwa, kraju, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i walory obszarów, w tym: stan infrastruktury technicznej, zagospodarowanie przestrzenne, wartości kulturowe i ustalenia ochrony konserwatorskiej, stan środowiska przyrodniczego oraz sytuację społeczną i gospodarczą.

Założono jednak, że w okresie wdrożeniowym dokumentu, sytuacja będzie monitorowana i na bieżąco uaktualniana celem umożliwienia objęcia Programem nowych obszarów, bądź wprowadzenia nowych zadań na już istniejące.

Założono, że Lokalny Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym obejmującym lata 2016-2020. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego pozwala na dostosowanie go do wymogów wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Z uwagi na wieloletnie obowiązywanie Programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonych obszarów z sytuacji kryzysowej.

W związku z przeprowadzeniem diagnozy metodami statystycznymi, zidentyfikowano potencjalne obszary problemowe (zdegradowane), są to miejscowości: Gniewków, Borów, Roztoka i Dobromierz, w których skumulowana jest największa liczba i rodzaj problemów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych, w porównaniu z innymi obszarami gminy Dobromierz.

Do głównych problemów w obszarach zdegradowanych należą:

- dosyć wysoki poziom bezrobocia i długotrwałego bezrobocia,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, korzystanie z pomocy społecznej,
- dosyć wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- wysoki poziom uzależnienia od alkoholu,
- niski wskaźnik wzrostu aktywności gospodarczej,
- duży odsetek budynków wybudowanych przed 1945 r.,
- duża liczba gospodarstw niewyposażonych w kanalizację,
- część gospodarstw niewyposażonych w łazienkę,
- występująca zdegradowana substancja mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane obszary.

Pogłębiona analiza i diagnoza obszarów problemowych została przeprowadzona przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi liderami, pracownikami instytucji samorządowych związanych z pomocą społeczną. Przeprowadzone zostały również badania ankietowe, które ukazały poglądy mieszkańców i najważniejsze potrzeby.

Dokonano także wizji lokalnych odnośnie problemów społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych na obszarze gminy wymuszających proces rewitalizacji,

Do wskaźników degradacji zaliczono następujące aspekty:

1. zła opinia o obszarze wśród jego interesariuszy oraz mieszkańców
2. dewastacja przestrzeni publicznej

Na podstawie wizji lokalnej i badań ankietowych oraz wywiadów dokonano oceny stanu zdewastowania przestrzeni publicznej. Do głównych problemów należą: nagromadzenie charakterystycznych przejawów wandalizmu, takich jak zniszczona/uszkodzona mała architektura, zniszczone nasadzenia zieleni, skradzione elementy metalowe, zniszczenia lub częstotliwość dewastacji własności prywatnej. Dodatkowo, dewastacja wynika również z braku przeprowadzenia prac remontowych, modernizacyjnych obiektów, które m.in. utraciły swoje funkcje. Zidentyfikowano również budynki i obszary poprzemysłowe, które nie są wykorzystywane częściowo lub nie są wykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem.

Duży problem stanowią także „dzikie” wysypiska śmieci, zwłaszcza na obszarach zielonych, poza zabudowaniami. Do jednych z najbardziej zdewastowanych przestrzeni publicznych i obiektów, które wymagają rewitalizacji znalazły się obszary w następujących miejscowościach: Gniewków, Borów, Roztoka i Dobromierz.

3. niska jakość życia, w tym: kwestie środowiskowe i kulturowe

Wśród powodów niskiej jakości życia w obszarach zdegradowanych wymienić można:

- przyczyny o charakterze sanitarnym, infrastrukturalnym i środowiskowym, takie jak:
  - zła jakość powietrza będąca skutkiem działalności człowieka i niekorzystnego ukształtowania przestrzeni, w tym m.in. zakładów kamieniarskich i kopalni granitu,
  - zła jakość wód powierzchniowych i podziemnych na skutek niedoborów w infrastrukturze technicznej na niektórych obszarach, istniejące nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, odprowadzanie ścieków do gruntu czy wód. Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej czy rolnej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej. Dodatkowo

istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg i parkingów. Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych, jak również nielegalne wysypiska śmieci.

- nadmierny hałas spowodowany natężeniem ruchu wśród głównych ulic oraz natężeniem samochodów ciężarowych związanych z funkcjonowaniem kopalni granitu. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć również prace dorywcze jak cięcie, kucia oraz odbywający się transport kołowy. Natężenie hałasu związane jest z drogami powiatowymi i gminnymi, które są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze, jak również samochody ciężarowe. Problem ten wynika również z braku odpowiednich ciągów pieszo-rowerowych.

- materiały budowlane z azbestu pokrywające dużą część budynków, zwłaszcza mieszkalnych są również poważnym problemem przestrzennym i środowiskowym, stwarzającym zagrożenie dla zdrowia i życia. W XX w. azbest stał się surowcem powszechnie stosowanym w budownictwie. Jego zużycie gwałtownie wzrosło pomiędzy 1950 a 1980 r. W Polsce największą popularność zyskał w latach 70-tych. Azbest jest bardzo groźnym czynnikiem chorobotwórczym, a główną przyczyną aktywności kancerogennej azbestu jest wydłużony kształt jego cząstek, a więc kształt typu włókno. Włókna azbestu trafiają do organizmu głównie drogą oddechową. Efektem jest powstawanie zbliznowaceń lub indukcja procesu nowotworowego. Ekspozycja środowiskowa spowodowana jest występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych. Głównym źródłem skażenia środowiska pyłem azbestowym są uszkodzone powierzchnie płyt na dachach i elewacjach budynków oraz dzikie wysypiska odpadów azbestowych. Gmina Dobromierz od kilku lat prowadzi program, który ma na celu demontaż i usuwanie wyrobów zawierających azbest, jednakże problem jest nadal aktualny i nadal na terenie gminy znajduje się wiele materiałów mających negatywny wpływ na środowisko.

- „dzikie” nielegalne wysypiska śmieci. Znaczącym problemem występującym w gminie Dobromierz są nielegalne wysypiska śmieci, zwłaszcza na obszarach poza zabudowaniami, w tym w dolinach rzek, na polach przy drogach dojazdowych, często na obszarach o dużym znaczeniu przyrodniczym, zwłaszcza chronionych. Występowanie tych wysypisk wiąże się z niską kulturą i edukacją ekologiczną mieszkańców. Zagrożenia wywołane przez dzikie wysypiska przyczyniają się do degradacji środowiska naturalnego poprzez: zanieczyszczenia

gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, zagrożenia pożarowe, samozapłon gazów, szkodliwe oddziaływanie na florę i faunę.

- proces wzniesienia ognia na obszarach nieużytków, trawiastych i uprawnych - jest kolejnym zagrożeniem, nie tylko dla środowiska naturalnego, ale również dla zdrowia i życia ludzi. Proces ten stosowany jest w celu pozbycia się pozostałości uschniętej roślinności. Ze względu na zagrożenie pożarowe, uciążliwość dymu oraz negatywny wpływ na bioróżnorodność tzw. „wypalanie łąk” uznawane jest za szkodliwy przeżytek. Pomimo tego, że jest to nielegalne i grozi za to kara pozbawienia wolności, wypalanie roślinności nadal jest stosowane często jako forma oczyszczania terenów nieużytków rolnych, wczesnowiosenny i późnojesienny sposób oczyszczania pastwisk lub sposób na letnie oczyszczanie pól po zbiorach. Zwyczaj ten utrzymuje się głównie na obszarach zaniedbanych rolniczo oraz nieużytkach. Wypalania skutkują stratami we florze i faunie oraz degradacją ekosystemu przyrodniczego ważnego w nowoczesnej gospodarce rolnej. Podczas pożaru niszczona jest część niezbędnej dla żyznej gleby materii organicznej, w wyniku czego zostaje spowolniony proces tworzenia próchnicy (humusu). W trakcie spalania i redukcji wyparowywaniu ulegają związki azotu, a związki potasu i fosforu pozostają w popiele. Część soli mineralnych (fosforu i potasu) pozostających w popiele może być roznoszona przez wiatr, a przy opadach deszczu splukiwana do rzek i zbiorników wodnych. Podczas spalania materii organicznej w wysokich temperaturach tworzą się znaczne ilości szkodliwych związków takich jak dioksyny czy wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne.

- niedobory w infrastrukturze wodociągowej i kanalizacyjnej, substandardowe wyposażenie mieszkań, w tym łazienki i toalety poza budynkami.

- niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej, w tym: koleiny, brak poboczy, chodników i ciągów rowerowych, wąskie ulice - zwiększa niebezpieczeństwo wypadków w ruchu kołowym i pieszym, w tym ofiar śmiertelnych.

- przyczyny o charakterze społecznym i kulturowym

- bezrobocie,

- bieda,

- alkoholizm,

- uciążliwe sąsiedztwo osób zakłócających ład społeczny, wskazywane przede wszystkim przez mieszkańców,

- uciążliwe sąsiedztwo kopalni granitu, lokali użytkowych, produkcyjnych bądź usługowych,

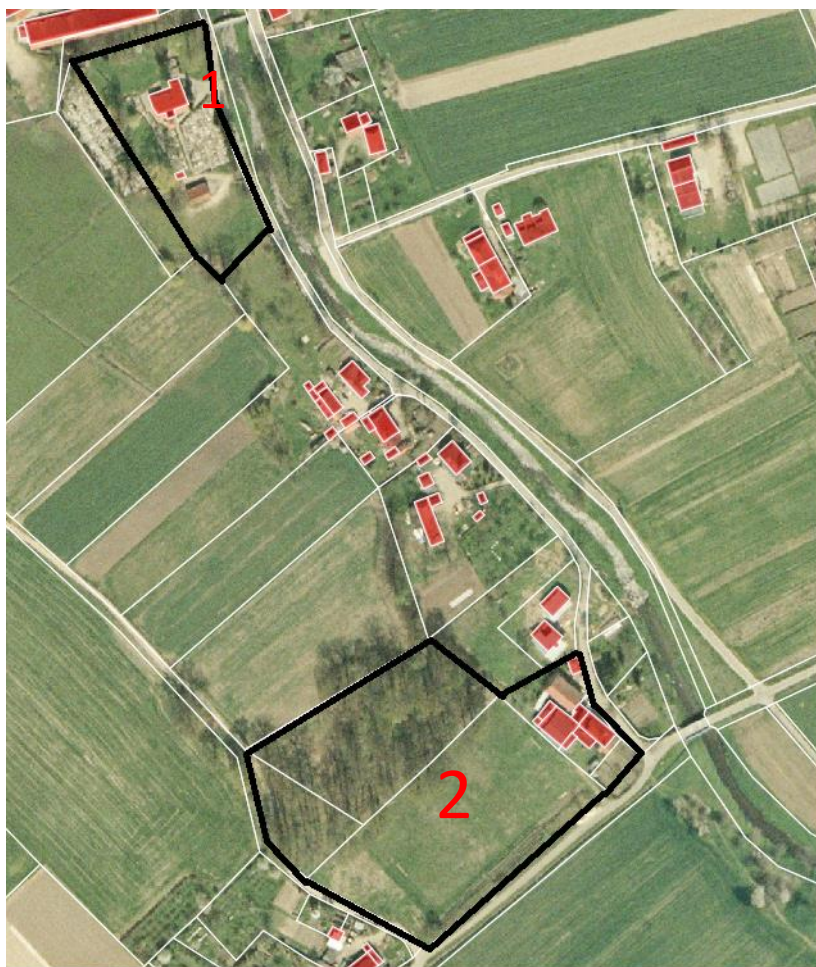
- uciążliwe sąsiedztwo innych obiektów,

- drobne przestępstwa, w tym włamania i kradzieże.

W oparciu o badania ankietowe możemy stwierdzić, iż najniżej oceniono stan infrastruktury technicznej i drogowej oraz stan techniczny zabytków.

2. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji

W ramach Programu wyznaczono tzw. obszary zdegradowane. Skupiono się na części północnej terenu gminy (miejscowości Gniewków, Borów, Roztoka) oraz części środkowej (miejscowość Dobromierz).

Gniewków: 1- obszar przy kościele 2- obszar przy świetlicy wiejskiej i boisku

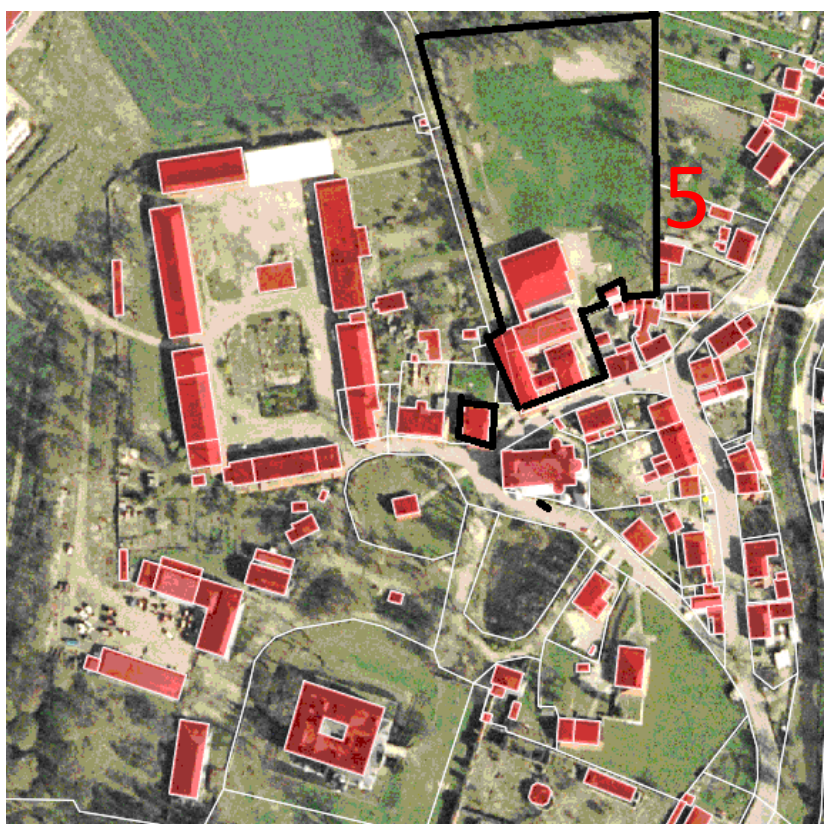
Borów - droga łącząca dwie części miejscowości

Roztoka - centrum

Roztoka - obszar przy kościele i stawie

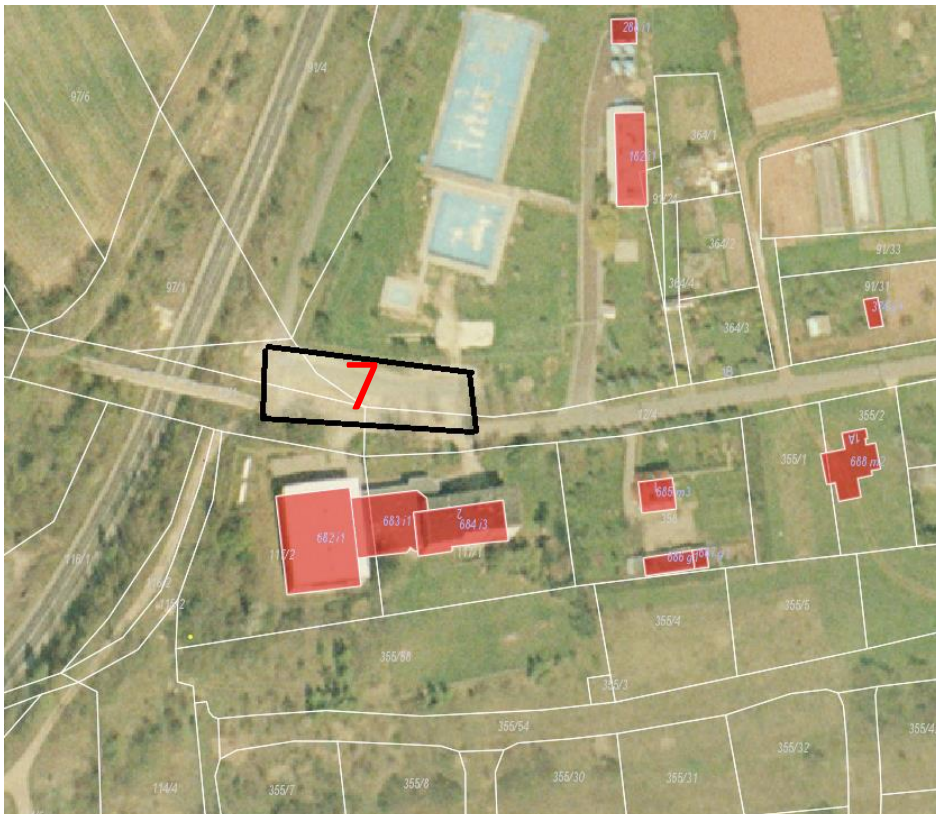
Roztoka – obszar przy Zespole Szkół

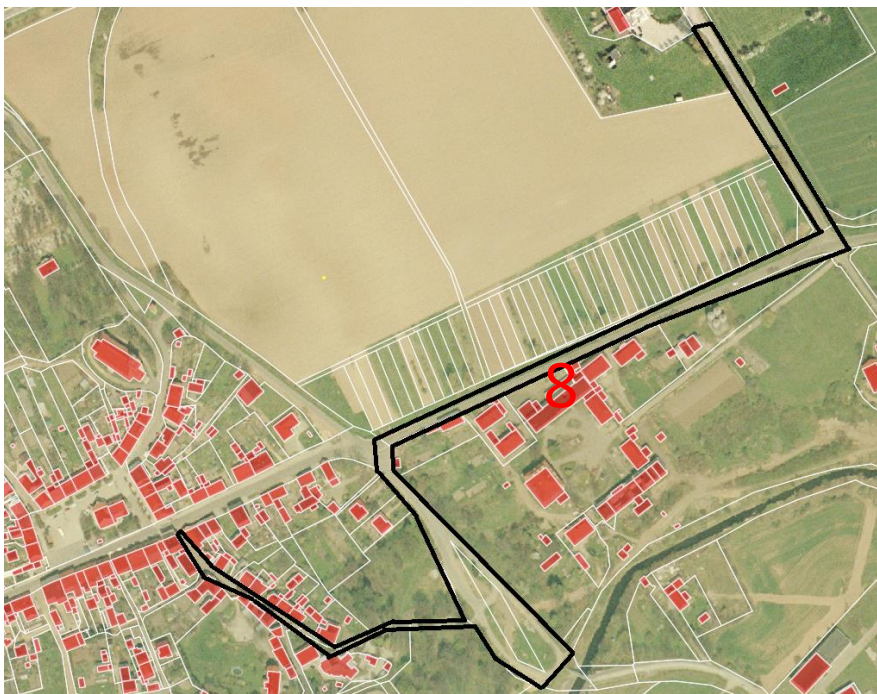
Roztoka – obszar w centrum miejscowości

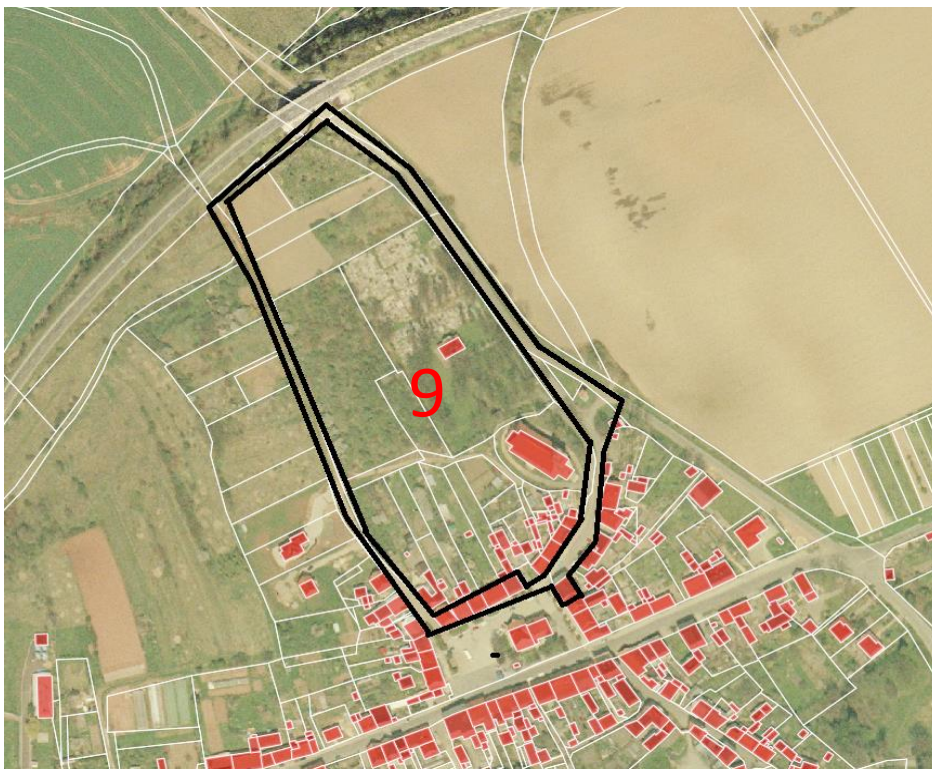
Miejscowość Dobromierz

Dobromierz - teren przy Szkole Podstawowej i basenie

Dobromierz – obszar obejmujący przyszłą promenadę

Dobromierz – obszar obejmujący rynek, ul. Kościelną i Zieloną

Dobromierz – rynek

Wspólnoty mieszkaniowe:

Roztoka, ul. 3 Maja 41

Roztoka, ul. 3 Maja 44

Roztoka, ul. 3 Maja 123, 127

ul. Kolejowa 2

Borów 34

Borów 41, 43, 44, 45

Dobromierz, ul. Chrobrego 15, 17

Dobromierz, ul. Cmentarna 1
Dobromierz, ul. Cmentarna 4

Dobromierz, ul. Kościelna 3, 6, 7

Dobromierz, ul. Kościuszki 6, 11

Dobromierz, Pl. Wolności 4

Dobromierz, Pl. Wolności 7, 11 13

Dobromierz, Pl. Wolności 22

Gniewków 4, 4A

Gniewków 9

Gniewków 41

Gniewków 38

Gniewków 44, 45

3. Szczegółowy opis sytuacji obszarów zdegradowanych

Na obecnym etapie prac nad „Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016 - 2020” wyznaczono 4 obszary, w których planuje się realizację działań rewitalizacyjnych. Są to miejscowości Borów, Dobromierz, Gniewków i Roztoka.

Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru ustalono na podstawie przeprowadzonych analiz, wobec wewnętrznych i zewnętrznych czynników, które składają się na obraz sytuacji gminy. Przeprowadzając analizy w trzech podstawowych płaszczyznach problemowych - zagospodarowanie przestrzenne, gospodarka i strefa społeczna - starano się uwzględnić w nich wszystkie te czynniki, które wpływają na sytuację gminy i jej mieszkańców.

W wyniku przeprowadzonych analiz wszystkich dostępnych materiałów dokonano określenia granic obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji, spełniającego co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- znaczny poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków,
- wysoki poziom bezrobocia mieszkańców,
- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- wysoki stopień wykluczenia społecznego i biedy.

Wyznaczając terytorialny zasięg obszarów rewitalizowanych starano się objąć:

- teren historycznej zabudowy sakralnej, objęty ochroną konserwatorską,
- teren nieekonomicznie wykorzystywanej przestrzeni o dużym potencjale gospodarczym,
- teren przeznaczony na edukację (szkoły),
- teren centrum miejscowości o słabej dynamice rozwoju, stanowiący barierę w harmonijnym rozwoju miejscowości oraz gminy.

Rewitalizacja wnosi nowe wartości użytkowe i kulturowe co spowoduje pogłębienie integracji społecznej i przestrzennej.

Gniewków:

- wysokie bezrobocie wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- uciążliwe sąsiedztwo osób zakłócających ład społeczny, wskazywane przede wszystkim przez mieszkańców,
- duża liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,
- dewastacja przestrzeni publicznej w okolicach obiektów sportowych m.in. boisko i park przy boisku: wandalizm, zniszczone nasadzenia zieleni, skradzione elementy metalowe,
- zmniejszenie liczby wiernych uczęszczających do lokalnego kościoła, a co za tym idzie brak środków finansowych na przeprowadzenie remontu,
- zabytkowy kościół wymagający remontu i prac konserwatorskich,
- narastanie problemów agresji wśród dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym,
- brak miejsca na relaks i odpoczynek,
- obecność kopalni granitu, która regularnie powiększa swój obszar, związane z tym problemy środowiskowe i zła jakość powietrza,
- nadmierny hałas spowodowany natężeniem ruchu oraz natężeniem samochodów ciężarowych związanych z funkcjonowaniem kopalni granitu,
- powstawanie dzikich wysypisk śmieci, m.in. w pobliskich lasach, w parku czy na drodze w kierunku Dzierzkowa,

- zniszczone i zdewastowane budynki gospodarcze przy gospodarstwach, które nie są już użytkowane rolniczo,
- niedobór w infrastrukturze kanalizacyjnej,
- niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej, w tym: koleiny, brak poboczy, chodników i ciągów rowerowych.

Borów:

- wysokie bezrobocie wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- bieda,
- duża liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,
- uciążliwe sąsiedztwo osób zakłócających ład społeczny, wskazywane przede wszystkim przez mieszkańców,
- dewastacja przestrzeni publicznej,
- narastanie problemów agresji wśród dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym,
- obecność kopalni granitu, która regularnie powiększa swój obszar i związane z tym problemy środowiskowe i złą jakość powietrza,
- nadmierny hałas spowodowany natężeniem ruchu oraz natężeniem samochodów ciężarowych związanych z funkcjonowaniem kopalni granitu,
- brak budynków użyteczności publicznej: zamknięta szkoła, kościół dopiero w pobliskiej miejscowości,
- niedobór w infrastrukturze kanalizacyjnej, mieszkania wyposażone w łazienki i toalety poza budynkami,
- niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej, w tym: koleiny, brak poboczy, chodników i ciągów rowerowych.

Roztoka

- obszar położony blisko kościoła i pałacu objęty ochroną konserwatorską,
- zabytkowy kościół wymagający remontu i prac konserwatorskich,
- brak miejsc parkingowych dla użytkowników (dla parafian, dla pracowników szkoły) i przez to blokowanie ulicy,
- zanieczyszczony śmieciami i zarośnięty staw, co powoduje niechlujny obraz, odór blisko zabudowań i niechęć odwiedzenia miejsca przez turystów,
- teren wokół stawu – nierówna, wyboista nawierzchnia z szutru,

- brak miejsca do relaksu i odpoczynku,
- zaśmiecanie terenu centrum miejscowości i niszczenie mienia,
- wysoka liczba przestępstw w okolicach przystanków (miejsce publiczne),
- przejawy wandalizmu,
- budynek „starej” szkoły to obiekt zabytkowy, przedwojenny, ważny element architektury, obecnie pełni rolę budynku szkoły i oddziału przedszkolnego,
- budynki szkolne wymagają termomodernizacji (2 pozostałe szkoły z terenu gminy takie inwestycje już wykonały),
- niewystarczająca ilość ciepła w budynkach użyteczności publicznej, zniszczona stolarka okienna, drzwiowa i elewacja,
- wysokie koszty utrzymania szkoły,
- zanieczyszczenie środowiska,
- zniszczony teren przy szkole (boisko) – duże ryzyko dla korzystających z niego głównie uczniów i nauczycieli,
- zniszczony mur i zabytkowe tablice wokół boiska szkolnego, przez to zaniechanie ciągłości historii i pamięci o poprzednich mieszkańcach z terenu Roztoki.

Dobromierz

- wysokie bezrobocie,
- potrzeba stworzenia terenu aktywności społecznej, wypoczynku i rekreacji,
- zdewastowane obszary pod względem przyrodniczym,
- zniszczona i niewystarczająca ilość infrastruktury rekreacyjnej,
- brak pieszego łącznika między parkiem a rynkiem miejscowości (zagospodarowanie ul. Cmentarnej),
- brak chodnika to realne zagrożenie dla pieszych ze względu na duży ruch pojazdów kierujących się z Dobromierza do dróg krajowych nr 5 i nr 34,
- zniszczone budynki i ulice w centrum miejscowości tworzące kompleks architektury zabytkowej,
- brak wytyczonej trasy dla odwiedzających miejscowość, stąd potrzeba powstania chodnika tworzącego pętlę (Rynek, ul. Zielona, ul. św. Piotra i Pawła, ul. Kościelna),
- brak miejsca do parkowania dla przybywających do pobliskiego kościoła,
- zniszczona nawierzchnia ul. Kościelnej, która bezpośrednio prowadzi do centrum miejscowości, a w drugą stronę do budynku kościoła,
- niszczący duży obiekt budynku po dawnym ośrodku zdrowia (cel-mieszkania socjalne),

- zniszczona fasada kamienic po stronie zachodniej w rynku,
- brak miejsc parkingowych przy kompleksie boisk, co często zniechęca przybywających na wypoczynek turystów,
- zaśmiecanie terenu centrum miejscowości i niszczenie mienia,
- przejawy wandalizmu.

4. Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych

Określenie potencjału rozwojowego gminy Dobromierz jest wynikiem analizy stanu i prognoz rozwojowych, na które składają się informacje i dane zawarte w dostępnych dokumentach statystycznych, raportach i planach oraz dokumentach strategicznych i programowych gminy. Dodatkowo przeprowadzono identyfikację głównych problemów w wymienianych wyżej sferach i opracowano analizę SWOT, pozwalającą na definiowanie określonych zadań o charakterze rewitalizacyjnym oraz wynikających z nich projektów.

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych, służącą do porządkowania informacji zebranych w formie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Jest narzędziem, które służy do porządkowania informacji zebranych z otoczenia w związku z przeprowadzoną diagnozą oraz wynikami badań przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych. Analiza pozwala na identyfikację problemów, które powinny być rozwiązane w wyniku przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Podstawowa analiza SWOT polega na identyfikacji czterech grup czynników w tym:

- mocnych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią potencjały gminy, odpowiednio wykorzystane będą sprzyjać jej rozwojowi;
- słabych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój;
- szans – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą być traktowane, jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane, jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;
- zagrożeń – uwarunkowań zewnętrznych, które również nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Poniżej przedstawiona analiza powstała w oparciu o zdiagnozowaną w części dokumentu bieżącą sytuację społeczno – gospodarczą gminy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- atrakcyjne położenie geograficzne – duże walory środowiska przyrodniczego i krajobrazowego, - korzystna lokalizacja przy drodze krajowej nr 5 i 34 oraz w pobliżu ośrodków przemysłowych i usługowych: Wałbrzych, Świebodzice, Strzegom, - dobrej jakości lokalne produkty spożywcze, - brak uciążliwych dla środowiska naturalnego i człowieka obiektów przemysłowych, - posiadanie złóż granitu i kaolinu, - aktywne organizacje społeczne i pozarządowe, - wysoko rozwinięta infrastruktura społeczna (place zabaw, świetlice), - niski poziom przestępczości – wysokie poczucie bezpieczeństwa deklarowane przez mieszkańców, - zaangażowanie społeczności w imprezy lokalne, - aktywność władz gminy w zakresie kultury i promocji, - rozwinięta infrastruktura techniczna: zwodociągowanie, - zorganizowany system gospodarki odpadami komunalnymi - przynależność gminy do LGD „Szlakiem Granitu”	- duża liczba budynków komunalnych i wspólnotowych wymagających remontów, co wpływa negatywnie na wizerunek gminy, - postępujący proces starzenia się społeczeństwa, - wysokie bezrobocie zwłaszcza wśród osób młodych i związana z tym emigracja mieszkańców, - brak systemu aktywizacji osób starszych, - bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, - duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność, niepełnosprawność, alkoholizm, - niski stopień pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych - niski poziom rozwoju branży turystycznej oraz infrastruktury turystyki, - braki w infrastrukturze technicznej przyjaznej dla środowiska, w szczególności sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy, - słabo rozwinięta baza noclegowo – gastronomiczna, - niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna, - zły stan techniczny budynków publicznych, - brak uzbrojonych terenów przeznaczonych pod zabudowę, - dzikie wysypiska śmieci, - niezagospodarowane nieużytki,

SZANSE	ZAGROŻENIA
- położenie w obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej, - duża rezerwa terenów z możliwością stworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu i rozwoju turystyki - obiekty zdegradowane z możliwością wykorzystania na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne, - poprawa obsługi gospodarczej mieszkańców (informatyzacja gminy), - możliwość pozyskania funduszy europejskich w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014 - 2020; - rozwój współpracy pomiędzy gminami obszaru funkcjonalnego, - stworzenie i wdrożenie nowych metod zarządzania strategicznego, - efektywne wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy, wytyczenie tras rowerowych, konnych i pieszych, - wydzielenie i rozwój terenów inwestycyjnych, - rozwój infrastruktury technicznej w zakresie poprawy jakości dróg, zwiększenie sieci kanalizacyjnej, - rozwój odnawialnych źródeł energii, - wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa, - wzrost świadomości (rozwój społeczeństwa obywatelskiego).	- niedostateczne wykorzystanie położenia gminy, - niedostateczne środki finansowe krajowe, regionalne i gminne w stosunku do zadań i projektów, - niewystarczający poziom środków na rewitalizację, renowację i rekultywację środowiska, - niedostateczna promocja walorów przyrodniczo – kulturowych gminy, - pesymistyczne nastawienie mieszkańców do wszelkich zmian i inicjatyw podejmowanych w gminie, - niechęć osób wykluczonych do zaangażowania się w projekty społeczne i pomocowe, - brak konsensusu w zakresie szczegółowej wizji nadania obszarowi nowych funkcji i jego przeobrażenia w wymiarze przestrzennym, - słaba świadomość ekologiczna mieszkańców gminy, - brak kanalizacji i przydomowych oczyszczalni ścieków.

V. Wyznaczenie wizji oraz celów rewitalizacji

Wizja i cele rewitalizacji zależne są od realizacji przedsięwzięć na terenach przewidzianych do rewitalizacji na obszarze gminy Dobromierz do 2020 roku.

Wizja rewitalizacji przedstawia się następująco:

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz po przeprowadzeniu procesów i wdrożeniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony i ożywiony społecznie, gospodarczo, kulturowo, jak i przestrzennie, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów środowiskowych.

Na jego terenie została odnowiona zabudowa wyposażona w infrastrukturę oraz poprawiła się jakość życia. Obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania, prowadzenia przedsiębiorczości, jak również turystyki - w oparciu o wykorzystanie lokalnych zasobów. Pojawiają się tutaj nowi mieszkańcy, inwestorzy i turyści. Ożywia się przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna, pojawiają się nowe punkty usługowe, miejsca odpoczynku i aktywnego spędzania czasu, obiekty kultury, świetlice i miejsca spotkań - zaspokajające potrzeby użytkowników i tworzące nowe miejsca pracy.

Została wzmocniona spójność i zniwelowane wykluczenie społeczne i ubóstwo, zwiększyło się zatrudnienie wśród mieszkańców, a tym samym spadł poziom bezrobocia. Nastąpiła również poprawa aktywności społecznej i gospodarczej osób zamieszkujących niniejsze obszary oraz wzrost inicjatyw lokalnych.

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych została opracowana na podstawie analiz stanu istniejącego oraz problemów mieszkańców, jak również analizy SWOT.

Wśród potrzeb rewitalizacyjnych znalazły się następujące elementy:

- zmniejszenie bezrobocia, w tym: długotrwałego oraz wzrost zatrudnienia,
- zmniejszenie przestępczości,
- zmniejszenie poziomu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem,
- aktywizacja osób niepełnosprawnych,
- wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców,
- aktywna integracja, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizacja obywatelska mieszkańców,
- rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej,

- poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia,
- zmniejszenie liczby pustostanów,
- poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa wizerunku obszaru, w tym centrum sołectw.

Główny cel rewitalizacji:

Poprawa warunków rozwoju, spójności i ożywienie obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym oraz kreowanie ich pozytywnego wizerunku.

Cele szczegółowe/pośrednie

- Poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizowanym, w tym stanu technicznego budynków, estetyki ich otoczenia,
- Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych, Poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej,
- Wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- Poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską i wolontariat, poprawę zatrudnienia i zmniejszenie poziomu przestępczości,
- Ochrona przed czynnikami szkodliwymi i zanieczyszczeniem środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej, termomodernizację obiektów, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz rewaloryzację i utworzenie zielonych przestrzeni publicznych,
- Kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych.

Wskaźniki osiągnięcia celów (produktu i rezultatu)

Wskaźniki produktu - wskaźniki obrazujące bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia, mierzone konkretnymi wielkościami. Liczone są one w jednostkach fizycznych lub pieniężnych.

Wskaźniki rezultatu to wskaźniki odpowiadające bezpośrednim efektom następującym po realizacji projektu. Muszą logicznie wynikać ze wskaźników produktu (powiązanie rezultatu z produktem) oraz celu i zakresu projektu. Dostarczają one informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową). Mogą przybrać formę wskaźników fizycznych lub finansowych. Wskaźniki rezultatu mierzone są bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu bądź w okresie bezpośrednio po tym terminie. Planowany termin osiągnięcia wskaźników: 2020 rok.

Katalog wskaźników jest otwarty oraz może ulec rozszerzeniu o nowe, w tym realizacji dodatkowych projektów, które zostaną zdefiniowane w trakcie wdrożenia Programu.

VI. Projekty

Po wyznaczeniu celów procesu rewitalizacji w powyższym rozdziale, przystąpiono do identyfikacji sposobów ich rozwiązania.

Podstawową jednostką dla rozwiązania problemu i osiągnięcia danego celu jest projekt. Projekt to działanie realnie zaplanowane, celujące w dokładnie zdiagnozowany problem, popierane przez interesariuszy obszaru zdegradowanego, charakteryzujące się jasno określonym, realnym i mierzalnym celem, o określonym terminie realizacji, zapewnionych źródłach finansowania i wyznaczonych do realizacji podmiotach.

1. Rodzaje projektów

Projekty rewitalizacyjne można podzielić na kilka podstawowych rodzajów:

1. Projekty miękkie, skierowane do wybranych interesariuszy obszaru zdegradowanego, mające za zadanie rozwiązać problemy indywidualnych osób, aby w efekcie zmniejszyć liczbę osób wykluczonych społecznie, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze zdegradowanym. Aby odnieść skutek w skali całego obszaru konieczne będzie przeprowadzenie wiązek komplementarnych projektów miękkich, których grupą docelową będą osoby zagrożone z różnych, zidentyfikowanych w diagnozie powodów.
2. Projekty miękkie, skierowane do całej społeczności obszaru zdegradowanego lub wybranych grup w tej społeczności, których celem może być między innymi pobudzenie lub wykreowanie aktywnej grupy opiniotwórczej, dbającej o interes obszaru zdegradowanego.

3. Projekty infrastrukturalne niezbędne dla realizacji projektów miękkich. Projekty tej kategorii mogą zarówno dostarczać infrastrukturę, bez której nie jest możliwe prowadzenie w przyszłości działań miękkich (np. lokale pod takie projekty), warunkujące zatem zrealizowanie projektów miękkich, jak i infrastrukturę potrzebną obszarowi zdegradowanemu, wytwarzaną w powiązaniu z projektem miękkim (np. zagospodarowanie przestrzeni publicznych przy wkładzie pracy mieszkańców, spółdzielni socjalnej, przez wykonawcę zobowiązanego do zatrudnienia osób wskazanych przez odpowiedni podmiot publiczny z wykorzystaniem tzw. klauzul socjalnych).
4. Projekty infrastrukturalne odpowiadające na zidentyfikowane potrzeby interesariuszy obszaru zdegradowanego - realizowane w ścisłym powiązaniu z projektami miękkimi angażującymi interesariuszy, aby osiągać efekt identyfikacji z wprowadzanymi zmianami infrastrukturalnymi.
5. Projekty infrastrukturalne będące inicjatywą władz lokalnych, realizujące strategiczną wizję rozwoju obszaru zdegradowanego, skonsultowaną z interesariuszami tego obszaru.
6. Projekty o charakterze instrumentów pobudzających partnerów prywatnych do podjęcia pożądanego dla obszaru zdegradowanego działań. Przykładami takich projektów mogą być podatkowe lub finansowe zachęty do zatrudniania osób z obszaru zdegradowanego bądź skłaniające do podjęcia remontów nieruchomości prywatnych (np. programy de minimis).
7. Projekty dążące do uregulowania sytuacji prawnej w celu usunięcia barier rozwojowych obszaru zdegradowanego. Zaliczyć należy tu tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustalanie stanu prawnego nieruchomości, przyznanie pierwszeństwa do lokali socjalnych osobom zamieszkałym w obszarze zdegradowanym z nakazem eksmisji i orzeczoną prawem do lokalu socjalnego.
8. Projekty komercyjne lub częściowo komercyjne (np. sektora ekonomii społecznej) powiązane z procesem rewitalizacji. Poprzez współpracę z inwestorami można osiągnąć koordynację planowanych działań rewitalizacyjnych albo nawet zaangażować kapitał prywatny w działania prospołeczne.

Plan finansowy stanowi załącznik Nr 1

Wykaz projektów stanowi załącznik Nr 2

2. Oddziaływanie i kompleksowość projektów

Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im projekty, zostały zdiagnozowane i określone w oparciu o szczegółową diagnozę stanu istniejącego, zidentyfikowane problemy i potrzeby społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne, przestrzenne oraz środowiskowe.

Kompleksowość projektów dotyczy ich realizacji w aspekcie infrastrukturalnym i społecznym (powiązanie działań inwestycyjnych z działaniami “miękkimi”).

Realizacja kompleksowych działań umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów oraz celów. Oddziaływanie projektu należy definiować jako długofalowe konsekwencje zrealizowanego projektu dla Beneficjenta, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów. Oddziaływania odnoszą się do takich skutków danego projektu, które wykraczają poza natychmiastowe efekty dla Beneficjenta i pojawiają się po pewnym okresie od zakończenia jego realizacji, np. wpływ projektu na sytuację społeczno – gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji, wzrost poziomu bezpieczeństwa, zwiększony przepływ osób, wzrost aktywności społeczno – ekonomicznej. Zakładane przedsięwzięcia będą oddziaływać na sferę: przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczo-społeczną.

VII. Wdrażanie i ewaluacja rewitalizacji oraz sposoby komunikacji społecznej

1. System wdrażania

Pierwszym etapem wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016-2020 będzie przyjęcie Programu stosowną uchwałą Rady Gminy. Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu również wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały. Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe realizacji Programu będą adresowane do Rady Gminy.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobromierz powinien w jasny sposób przedstawić i określić sposób zarządzania realizacją założeń Programu, także wyodrębnić i zidentyfikować struktury organizacyjne. Z uwagi na możliwość zaangażowania lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych struktury te, a także model funkcjonowania podmiotu zarządzającego należy zarysować w sposób możliwie przejrzysty.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące poszczególne zadania,
- podmioty zarządzające, czyli jednostki nadzorujące oraz koordynujące wdrożenie programu jako całości, a przy tym prowadzące monitoring i ocenę programu.

Dla określenia systemu wdrażania samego programu, kluczowe znaczenie mają zatem podmioty zarządzające. Wymienić przy tym można następujące struktury, które muszą lub mogą być bezpośrednio zaangażowane w zarządzanie Programem:

- organy gminy,
- komórka Urzędu, zespół zadaniowy wyodrębniony ze struktury Urzędu,
- specjalny podmiot zarządzający Programem, o ile zostanie ustanowiony.

Niezbędna i szczególna rola w zarządzaniu Programem przypada organom gminy i polega na jego ukierunkowaniu, uchwaleniu, kontrolowaniu i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji Programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskania środków z funduszy strukturalnych, itp.

W związku z tym, że wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga podejmowania szerokiego wachlarza różnorodnych działań o charakterze wykonawczym, powinno stanowić wyłącznie zadanie jednostki będącej pewnego rodzaju operatorem programu rewitalizacji, np. specjalnej komisji ds. rewitalizacji utworzonej w strukturach Urzędu, której zlecona zostaną te obowiązki. Operatorem będzie Gmina Dobromierz (wydzielona w Urzędzie Gminy specjalna komisja), jako inicjator rewitalizacji. Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził Wójt Gminy, natomiast nadzór merytoryczny osoba zatrudniona na stanowisku ds. nieruchomości w Referacie Budownictwa i Rolnictwa, przy współpracy z Referatem Organizacyjno –Prawnym i Referatem Finansów Planowania i Budżetu.

Zadaniem operatora będzie zarządzanie takimi elementami jak:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- długoletnie prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów „miękkich” (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym: z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów (produktów, rezultatów),
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Realizacja założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji jest skuteczna dzięki szerokiej partycypacji społecznej. Partnerami w procesie rewitalizacji są podmioty prywatne, zarówno nastawione na zysk, jak i non-profit. Mogą one podejmować przedsięwzięcia, których elementem jest poprawa stanu lokali, budynków oraz ich otoczenia (m.in. roboty termomodernizacyjne), wyposażenie w infrastrukturę techniczną, remonty, jak również działania w zakresie: aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców, przeciwdziałanie patologiom społecznym, promocja kultury, m.in. realizowane przez organizacje pozarządowe. Współpraca z wieloma partnerami nakłada na operatora rewitalizacji szereg obowiązków, jak informowanie partnerów o wszystkich istotnych dla nich aspektach procesu rewitalizacji. Następnym krokiem jest konsultacja planowanych działań i wspólne wdrażanie i realizowanie projektów rewitalizacji. Władza samorządowa, zgodnie z definicją rewitalizacji, jest podmiotem odpowiedzialnym za cały proces.

2. Ewaluacja i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

Proces rewitalizacji będzie podlegał aktualizacji, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Dla wszystkich partnerów oraz instytucji zostaną zasygnalizowane w uchwale Rady Gminy zmiany, które mogą dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów oraz stanowiącym o jego sukcesie. Ma również służyć kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji gminy. Organem właściwym do monitorowania postępów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Rada Gminy, która również jest władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian Lokalnego Programu Rewitalizacji w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy lub zachodzące zmiany. W przypadku nieosiągnięcia przez Lokalny Program Rewitalizacji zakładanych wskaźników i/lub nierealizowaniu zakresu rzeczowego i finansowego, raport z realizacji będzie wyjaśniać powody opóźnień i niepowodzeń. Zidentyfikowanym w raporcie problemom wdrożeniowym będą odpowiadać stosowne działania zaradcze. Okresowy raport monitoringowy będzie zawierał: postęp w realizacji rzeczowej i finansowej. Monitoring rzeczowy polegać będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji nt. postępu w ich realizacji, zapewnieniu zgodności z założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji. Monitoring finansowy z kolei umożliwi kontrolę

finansowych aspektów inwestycji oraz zapewni trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym aspektem monitoringu finansowego będzie pomoc partnerom uczestniczącym w rewitalizacji w uzyskaniu informacji nt. możliwych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji.

Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji, za które będzie odpowiedzialny podmiot zarządzający. Będzie on dokonywał ewaluacji poszczególnych projektów, a także corocznej ewaluacji realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W roku 2020 zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata. Podmiot zarządzający wykona wzór karty oceny projektów, która zostanie wypełniona przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Dzięki temu możliwe będzie skwantyfikowanie wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Mając do dyspozycji karty projektów zrealizowanych już inwestycji, ocenić będzie można ich skuteczność, oszacować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Wszystko to stanowić będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji, pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

3. Public Relations Lokalnego Programu Rewitalizacji

Istotnym aspektem rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby potencjalnych partnerów. Umożliwi to społeczności lokalnej czynny udział w kształtowaniu przestrzeni wokół siebie oraz działanie na rzecz własnych interesów. Społeczność lokalna jest także w stanie dostarczyć istotnych informacji nt. potrzeb i problemów na obszarze, trudnych do wychwycenia podczas przeprowadzania wstępnych analiz. W związku z powyższym należy stworzyć ramy wzajemnej wymiany informacji i dyskusji o tym, jaki kształt powinna przybrać rewitalizacja. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, spółdzielnie czy też indywidualni mieszkańcy Gminy Dobromierz. Utworzenie tego rodzaju swoistej platformy dyskusyjnej wymaga udostępnienia zainteresowanym szeregu sposobów komunikacji, wyrażania własnych opinii i zgłaszania potrzeb. Skutecznym sposobem komunikacji bezpośredniej są różnego rodzaju seminaria, konferencje, warsztaty, prezentacje czy wykłady. Za ich pomocą dotrzeć można do dużej grupy potencjalnych partnerów, a forma tego rodzaju komunikacji wspiera obustronny

przepływ informacji i sugestii. W ten sposób można na bieżąco informować lokalną społeczność o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych, a także zachęcać do korzystania z tych form finansowania. W najbliższych miesiącach rozpoczną się konkursy na dotacje z funduszy europejskich w ramach nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020, w związku z czym należałoby przeprowadzić zakrojoną na szeroką skalę kampanię promocyjną, przedstawiającą korzyści przystąpienia do Lokalnego Programu Rewitalizacji, będącego podstawą do pozyskania środków przeznaczonych na rewitalizację miast. Funkcję promocyjną powinna pełnić przede wszystkim komunikacja pośrednia, a więc publikacja broszur informacyjnych, ulotek, reklam, plakatów, raportów, wywiadów. Warto też zaangażować w te działania lokalną prasę, radio i telewizję. Biorąc pod uwagę kształtowanie się w Polsce społeczeństwa informacyjnego nie wolno zapomnieć o bardzo znaczącym medium, jakim jest Internet. Wykonanie prostego portalu lub stworzenie dodatkowej sekcji w już istniejącym, zdecydowanie przyczyni się do skuteczniejszej promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także pozwoli zainteresowanym szybki dostęp do podstawowych informacji.

VIII. Analiza ryzyka

W niniejszym rozdziale zidentyfikowano możliwe do przewidzenia ryzyka dla Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak również określono środki w celu zminimalizowania możliwości ziszczenia się negatywnego scenariusza. Zaproponowano również działania, które będą podjęte w przypadku wystąpienia negatywnych scenariuszy pomimo przedsięwzięcia środków ostrożności, jak również wskazano podmioty odpowiedzialne za podjęcie działań naprawczych.

Rodzaj ryzyka	Istotność dla Programu	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Środki ostrożności, działania naprawcze, podmiot odpowiedzialny
Nieuzyskanie dofinansowania ze środków zewnętrznych zakładanych w projekcie	Duża	Duże	Brak środków zewnętrznych uniemożliwi realizację części zakładanych przedsięwzięć. Operator Programu powinien dołożyć wszelkich starań, aby dobrze przygotować projekty do konkursów, w których będzie ubiegał się o dofinansowanie. Na etapie wdrażania LPR należy również na bieżąco monitorować potencjalne źródła finansowania projektów.
Nieosiągnięcie zakładanych wskaźników produktu i rezultatu	Duża	Niskie	Odpowiedzialność za osiągnięcie określonych wskaźników będzie spoczywała na Beneficjentach projektów, w tym przede wszystkim na Operaterze Programu – samorząd gminny. Bieżący monitoring wdrażania Programu oraz poszczególnych projektów pozwoli na minimalizację ryzyka. Jednocześnie w LPR przyjęto ostrożnościowy wariant wartości wskaźników.

Nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami i brak zainteresowania z ich strony	Duża	Niskie	Program został przygotowany w oparciu o szerokie konsultacje społeczne – docierając do jak największej liczby interesariuszy. Na etapie wdrażania LPR Operator Programu powinien prowadzić szeroką kampanię informacyjną, jak również rekrutację uczestników do poszczególnych projektów. Dodatkowo zaleca się bieżące informowanie interesariuszy za pośrednictwem różnych narzędzi, np. strony internetowej, czy czasopisma wydawanego przez Urząd Gminy.
Ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi	Średnia	Średnie	Ryzyko opóźnień w realizacji LPR może wynikać, m.in. z konieczności aktualizacji dokumentu o nowe projekty oraz realizacją samych przedsięwzięć (m.in. ze względu na opóźnienia wynikające z pozyskania środków zewnętrznych, przedłużenia procedury przetargowej, czy realizacji samego zadania. Na etapie wdrażania LPR, Operator Programu przygotowuje racjonalny harmonogram przygotowania i realizacji poszczególnych projektów, uwzględniając aspekty związane z pozyskaniem dofinansowania oraz przetargami (w tym: zapas czasu). Jednocześnie w umowach z wykonawcami zostaną zamieszczone odpowiednie zapisy o karach umownych z tytułu opóźnień w realizacji inwestycji oraz nienależytego wykonania inwestycji.
Niewywiązanie się operatora z nałożonych na niego obowiązków	Średnie	Niskie	Operatorem rewitalizacji jest Gmina Lipowa – inicjator rewitalizacji, na którym spoczywa największa liczba projektów związanych z wdrażaniem LPR. Koordynatorem jest Wójt, a nadzór sprawuje Rada Gminy. Operator realizuje zadania własne gminy, który obejmuje m.in.: sprawy ładu przestrzennego, gminnego budownictwa mieszkaniowego, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska, czy infrastruktury.
Zmiana polityczna we władzach gminy	Średnie	Niskie	LPR był poddany szerokim konsultacjom społecznym oraz odpowiada na problemy interesariuszy, w związku z tym wizja wynika z potrzeb lokalnej społeczności, która reprezentowana jest przez władze gminy. Alokacja środków dla LPR ze strony samorządu gminnego wynika z konsensusu władz lokalnych.

IX. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, 831) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Dolnośląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu we Wrocławiu w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

LISTA PROJEKTÓW WRAZ Z PLANEM FINANSOWYM

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016 – 2020

Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016 - 2020

Realizacja i powodzenia zamierzeń zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest uzależniona (LPR) od wielu czynników, w tym zaangażowania i sprawności administracji samorządowej, czy aktywności społeczności rewitalizowanego obszaru.

Niezwykle ważnym i kluczowym elementem jest również wysokość środków przeznaczonych na realizację projektów rewitalizacyjnych. Realizacja LPR uzależniona będzie w dużej mierze od wysokości pozyskanych środków, zarówno krajowych publicznych i prywatnych oraz z funduszy strukturalnych.

Opierając projekcję finansową na możliwościach współfinansowania projektów rewitalizacyjnych ze środków zewnętrznych oraz uwzględniając możliwości finansowe gminy zakłada się, że na realizację przyjętych zadań samorząd Gminy Dobromierz zabezpieczy około 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków pomocowych.

Środki publiczne:

- budżet gminy (środki własne),
- programy rządowe,
- fundusze celowe,
- programy i fundusze wojewódzkiego,
- fundusze europejskie, w tym w ramach RPO WD,
- krajowe programy operacyjne,
- emisja obligacji komunalnych.

Środki prywatne:

- kredyty i pożyczki,
- środki własne inwestorów prywatnych.

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Koszt całkowity	Indykatywne źródła finansowania						
				RPO	EFRR	EFS	EFROW	Budżet Gminy	Środki NGO	Środki prywatne i inne
1.	<i>Odnowa zabytkowego budynku kościoła w Gniewkowie p.w. św. Barbary w celu zachowania dziedzictwa kulturowego.</i>	Parafia	150 000,00 zł							
2.	<i>Stworzenie reprezentacyjnej przestrzeni publicznej przy świetlicy wiejskiej w Gniewkowie na cele kulturalne i rekreacyjne.</i>	Gmina Dobromierz	100 000,00 zł							
3.	<i>Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców wsi Borów poprzez budowę chodnika od budynku Nr 3 w kierunku centrum wsi.</i>	Gmina Dobromierz	300 000,00 zł							
4.	<i>Zagospodarowanie terenu przy kościele p.w. św. Stanisława BM i przy zamku poprzez oczyszczenie stawu wraz z rewitalizacją przyległej do niego przestrzeni.</i>	Gmina Dobromierz	200 000,00 zł							
5.	<i>Termomodernizacja</i>	Gmina	2 000 000,00 zł							

	<i>budynków Zespołu Szkół w Roztoce wraz z zagospodarowaniem przyległego do nich terenu.</i>	Dobromierz								
6.	<i>Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zamontowanie monitoringu w centrum Roztoki wraz z modernizacją przystanków.</i>	Gmina Dobromierz	100 000,00 zł							
7.	<i>Zagospodarowanie zdegradowanego placu przy kompleksie basenów i Szkoły Podstawowej w Dobromierzu wraz z utworzeniem parkingu.</i>	Gmina Dobromierz	250 000,00 zł							
8.	<i>Utworzenie publicznej przestrzeni kulturalno-rekreacyjnej terenu przy parku w Dobromierzu.</i>	Gmina Dobromierz	500 000,00 zł							
9.	<i>Zagospodarowanie terenu przy zachodniej stronie rynku wzdłuż ulic: Zielonej, Św. Piotra i Pawła i Kościelnej.</i>	Gmina Dobromierz	2 000 000,00 zł							
10.	<i>Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zamontowanie</i>	Gmina Dobromierz	60 000,00 zł							

	<i>monitoringu w centrum Dobromierzu.</i>									
11.	<i>Rewitalizacja nieruchomości wybranych wspólnot mieszkaniowych z terenu Gminy Dobromierz.</i>	Wspólnoty mieszkaniowe	3 600 000,00 zł							

Indykatywne źródła finansowania dla projektów z listy „A” będą pochodzić z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego.

LISTA “A” PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016 – 2020

Lp.	1
Nazwa projektu	Stworzenie reprezentacyjnej przestrzeni publicznej przy świetlicy wiejskiej w Gniewkowie na cele kulturalne i rekreacyjne.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Teren przy świetlicy wiejskiej w Gniewkowie wymaga zagospodarowania. Przy świetlicy znajduje się boisko sportowe, które z biegiem lat niszczone (częściowo zniszczone i wybrukowane są trybuny) i przez to jest coraz mniej używane. Znajdujący się również przy nim niewielki park, wymaga usunięcia zbędnego zakrzewienia, czy chociażby montażu ławek parkowych. W Gniewkowie to jeden z większych obszarów, który można wykorzystać dla spotkania się większej ilości osób. Sporadycznie odbywają się tutaj zajęcia, zawody sportowe, czy festyny wiejskie. Ale zanim to nastąpi, należy obszar przygotować. To wymaga sporych nakładów pracy i finansów. Dlatego też gruntowne przygotowanie i odpowiednie zagospodarowanie terenu pozwoli na większą możliwość organizowania spotkań i imprez plenerowych.
Cele projektu	– poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiającej integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej – wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej – poprawa jakości życia mieszkańców, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską i wolontariat, poprawę zatrudnienia i zmniejszenie poziomu przestępczości – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy zagospodarowania obszaru przy świetlicy wiejskiej w Gniewkowie na cele kulturalne i rekreacyjne, poprzez wykonanie niezbędnych robót związanych z oczyszczeniem zbędnego zalesienia parku przy boisku sportowym, a w kolejnym etapie budowy trybun sportowych. Realizacja projektu umożliwi poprawę estetyki i wizerunku terenu, z zapewnieniem możliwości spędzania wolnego czasu (również w aktywnej formie) oraz organizacji imprez kulturalnych integrujących społeczność lokalną.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Gniewków
Szacowana wartość projektu	100 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (w tym: przestrzeni publicznych) – 1,5 ha – sposób oceny: na podstawie protokołu odbioru robót – liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarze zdegradowanym – 5 szt./rok – liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarze zdegradowanym – 1500 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	2
Nazwa projektu	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców wsi Borów poprzez budowę chodnika od budynku nr 3 w kierunku centrum wsi.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Brak chodnika w Borowie to duży problem dla lokalnej społeczności. Droga jest wąska, a ruch pojazdów duży. Z drogi tej korzystają nie tylko kierowcy pojazdów osobowych, ale w dużej mierze przebiega tędy transport ciężki do pobliskich kopalni granitu. Tak duże natężenie ruchu, przy braku chodnika dla pieszych, jest realnym zagrożeniem dla ich zdrowia i życia. Powstały chodnik stałby się łącznikiem między częścią Borowa tzw. "Zygląg", a centrum miejscowości.
Cele projektu	– poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizowanym – poprawa jakości życia mieszkańców – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy budowy we wsi Borów chodnika, który usprawni i poprawi bezpieczeństwo pieszych na tej wąskiej i ruchliwej ulicy. Proponowany chodnik będzie rozpoczynał swój bieg od zabudowań przy nr 3 (teren tzw. Zygląg) i przebiegał w kierunku centrum wsi, tak aby połączyć się z istniejącym tam chodnikiem. Planowana jego długość wyniesie ok. 750 m przy szerokości 1,2 m. Budowa chodnika pozwoliłaby na istotne zwiększenie bezpieczeństwa pieszych, usprawnienie ruchu samochodowego (brak konieczności wymijania pieszych, którzy często idą po obydwu stronach jezdni) oraz zwiększenie komfortu życia mieszkańców, zwłaszcza starszych oraz dzieci.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Borów
Szacowana wartość projektu	300 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne i gospodarcze – 1 szt. – sposób oceny: na podstawie protokołu odbioru robót – liczba użytkowników obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturowe - 200 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	3
Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenu przy kościele p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika i przy zamku w Roztoce, poprzez oczyszczenie stawu wraz z rewitalizacją przyległej do niego przestrzeni.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Obszar przy kościele wraz z przyległym zamkiem i znajdującym się stawem jest terenem podlegającym ochronie. Z roku na rok coraz bardziej niszczeje. Aby zachować dziedzictwo kulturowe i stworzyć odpowiednią przestrzeń publiczną dla przybywających mieszkańców i gości, należy ten teren odpowiednio zagospodarować. Od wielu lat teren nie był modernizowany, stąd brak poprawy jego estetyki. Znajdujący się pomiędzy kościołem a zamkiem staw, odstrasza swoim widokiem. Poewangelicki kościół jest zabytkiem wartym zwiedzenia, podobnie wybudowany w XVIII w. zamek. Brakuje tu odpowiedniego miejsca dla turystów, ale i samych mieszkańców.
Cele projektu	– poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej – wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym rozwój działalności turystycznej – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych
Zakres realizowanych zadań	Projekt polega na ochronie obszaru zabytkowego poprzez stworzenie bezpiecznej, wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej i rekreacyjnej o wysokiej jakości. Obszar stawu położony jest w obrębie objętym ochroną konserwatora zabytków tuż przy zamku i kościele. Działania będą dotyczyły oczyszczenia stawu, montażu fontanny oraz budowy deptaka wokół stawu wraz z ławkami parkowymi, kosztami, lampami i nasadzeniami. Podjęcie działań inwestycyjnych polegających na uporządkowaniu i zagospodarowaniu zdegradowanej i nieuporządkowanej przestrzeni przyczyni się do ochrony przyrody. Obszar będzie wykorzystany głównie na cele rekreacyjne.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Rozтока
Szacowana wartość projektu	200 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (w tym: przestrzeni publicznych) – 1 ha – sposób oceny – na podstawie protokołu odbioru robót – liczba użytkowników obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturowe – 1000 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	4
Nazwa projektu	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zamontowanie monitoringu w centrum Roztoki wraz z modernizacją przystanków.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Centrum Roztoki to obszar na którym przebywa duża grupa ludzi. Przybywają tu osoby korzystające z ośrodka rehabilitacji, ośrodka zdrowia, czy robiący zakupy. Znajdujące się tu przystanki są często "ostoją" dla osób z problemami głównie alkoholowymi. Następstwem nadużywania przez nich alkoholu są częste bijatyki, czy przejawy wandalizmu i zniszczenia przystanków. Prowadzony przez policję nadzór jest niewystarczającym, stąd potrzeba stałego monitoringu wizyjnego, celem zwiększenia bezpieczeństwa.
Cele projektu	– podniesienie poziomu bezpieczeństwa – poprawa jakości przestrzeni publicznej – lepsza kontrola osób, zarówno mieszkańców jak i postronnych, możliwość dysponowania zapisem wstecznym zdarzeń, możliwość integracji z zewnętrznymi systemami ochrony oraz uzyskania lepszych warunków w negocjacjach z ubezpieczycielem – zmniejszenie zakresu wandalizmu
Zakres realizowanych zadań	Projekt polega na zamontowaniu w centrum miejscowości monitoringu wizyjnego celem podniesienie poziomu bezpieczeństwa zarówno wartościowych przedmiotów, ale przede wszystkim mieszkańców i ich najbliższych. Swoim zasięgiem obejmie on monitoring parkingu przed budynkiem ośrodka rehabilitacji, okolic przystanku i sklepów. W oparciu o policyjne statystyki możemy założyć, że w miejscach gdzie skierowane zostaną kamery praktycznie nie dochodzi do rozbojów i innych przejawów przestępczości. Modernizacja przystanków położonych w obszarze objętym monitoringiem przyczyni się również do polepszenia stanu bezpieczeństwa. Przystanki dzięki swojemu wyglądowi pobudzą wśród mieszkańców Roztoki większą dbałość o wygląd i estetykę swojej miejscowości. Zarówno dla mieszkańców jak i przyjezdnych, miejsce to stanie się atrakcyjnym otoczeniem.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Roztoka
Szacowana wartość projektu	100 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie poziomu przestępczości – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych – powierzchnia obszaru poddanemu rewitalizacji 0,5 ha – sposób oceny: na podstawie protokołu odbioru robót – liczba osób poddanych rewitalizacji – 1000 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	5
Nazwa projektu	Utworzenie publicznej przestrzeni kulturalno – rekreacyjnej terenu przy parku w Dobromierzu.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Przestrzeń przy parku to obszar, na którym skupiają się mieszkańcy i przybywający goście podczas wielu imprez. Do parku docierają oni drogami gminnymi, przy których brakuje chodników. W samym parku nie ma odpowiedniej infrastruktury, aby zapewnić przybyłym komfort wypoczynku i korzystanie z terenu. Z parku można przejść ul. Cmentarną do centrum rynku. Niestety jest ona zniszczona i wymaga naprawy.
Cele projektu	– poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej – wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej – poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską i wolontariat, poprawę zatrudnienia i zmniejszenie poziomu przestępczości – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych – wzrost aktywności społecznej mieszkańców – wzrost liczby turystów
Zakres realizowanych zadań	Zagospodarowanie obszaru w parku w Dobromierzu na cele kulturalne i rekreacyjne, poprzez wykonanie niezbędnych robót budowlanych z zakresu wykonania nawierzchni chodników i dróg od ul. Sportowej wzdłuż ul. Świdnickiej, terenu parku i ul. Cmentarnej w kierunku rynku, a w kolejnym etapie zagospodarowanie obszaru przy scenie oraz montaż ławek parkowych, koszy, lamp parkowych i nasadzenie krzewów.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Dobromierz
Szacowana wartość projektu	500 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (w tym: przestrzeni publicznych) – 0,5 ha i 1,2 km długość chodników i dróg – sposób oceny: na podstawie protokołu odbioru robót – liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarach zdegradowanych: 5 szt./rok – liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na obszarach zdegradowanych: 3000 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	6
Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenu przy zachodniej stronie rynku wzdłuż ulic: Zielonej, św. Piotra i Pawła, Kościelnej, Plac Wolności.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Na przyległej do rynku ul. Zielonej brakuje nawierzchni asfaltowej, a mieszkańców na niej przybywa. Ulica Kościelna jest jedną z głównych dróg wjazdowych i wyjazdowych z centrum miejscowości, często uczęszczaną. Jest ona w dużym stopniu zniszczona i również wymaga położenia nowej nawierzchni. Przy kościele brakuje miejsc parkingowych i przybywający zmuszeni są do pozostawienia pojazdów na ulicy, co ma duży wpływ na ich bezpieczeństwo. Kamienice w centrum rynku są bardzo zniszczone i wymagają renowacji, a budynek po byłym ośrodku zdrowia może być wykorzystana na mieszkania socjalne.
Cele projektu	– poprawa jakości przestrzeni publicznej – poprawa jakości życia mieszkańców – poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizowanym, w tym stanu technicznego budynków, estetyki ich otoczenia – rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych – wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych – wzrost aktywności społecznej mieszkańców – wzrost liczby turystów – zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej – zmniejszenie bezrobocia
Zakres realizowanych zadań	Projekt polega na wykonaniu niezbędnych robót budowlanych tj. nowej nawierzchni asfaltowej na ul. Zielonej i Kościelnej oraz zajezdni parkingowej przy ul. św. Piotra i Pawła obok kościoła. Prace obejmowałyby również renowację kamienic przy ul. Pl. Wolności położone naprzeciwko siedziby Urzędu Gminy Dobromierz oraz remont budynku po starym Ośrodku Zdrowia, który dotyczy wykonania przebudowy, remontu i wyposażenia zdegradowanego budynku w celu adaptacji na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione przeznaczone dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczonych poprzez realizację usług świadczonych w mieszkaniach chronionych.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Dobromierz
Szacowana wartość projektu	2 000 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– powierzchnia zrewitalizowanych obszarów – 0,6 ha – liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne i gospodarcze – 1 szt. – liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych

	innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej – 1 szt. – liczba nowo utworzonych mieszkań w istniejących budynkach – 3 szt. – sposób oceny – na podstawie protokołu odbioru robót – liczba użytkowników obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturowe - 15 osób – liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt. – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

Lp.	7
Nazwa projektu	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zamontowanie monitoringu w centrum Dobromierza.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Dobromierz
Krótki opis problemu	Centrum Dobromierza to duże skupisko ludzi. Tutaj odbywają się liczne imprezy, skupiające rzesze ludzi. Jest to w znacznej części teren zabytkowy (dawny ratusz, figura św. Nepomucena), który wymaga stałego monitoringu. Wymagana jest ochrona tych elementów, jak również zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dla mieszkańców.
Cele projektu	– podniesienie poziomu bezpieczeństwa – poprawa jakości przestrzeni publicznej – lepsza kontrola osób, zarówno mieszkańców jak i postronnych – możliwość dysponowania zapisem wstecznym zdarzeń, możliwość integracji z zewnętrznymi systemami ochrony oraz uzyskania lepszych warunków w negocjacjach z ubezpieczycielem – zmniejszenie zakresu wandalizmu
Zakres realizowanych zadań	Projekt polega na zamontowaniu w centrum miejscowości monitoringu wizyjnego celem podniesienie poziomu bezpieczeństwa zarówno wartościowych przedmiotów, ale przede wszystkim mieszkańców i ich najbliższych. Swoim zasięgiem obejmie on monitoring parkingu i wokół budynku Urzędu Gminy. W oparciu o policyjne statystyki możemy założyć, że w miejscach gdzie skierowane zostaną kamery praktycznie nie dochodzi do rozbojów i innych przejawów przestępczości. Nadzór nad monitoringiem spoczywałby na pracownikach policji miejscowego posterunku.
Miejsce realizacji projektu	Miejscowość Dobromierz
Szacowana wartość projektu	60 000,00 zł
Prognozowane produkty i rezultaty	– poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie poziomu przestępczości – kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych – powierzchnia obszaru poddanego rewitalizacji 0,5 ha – sposób oceny: na podstawie protokołu odbioru robót – liczba osób poddanych rewitalizacji – 400 osób – sposób oceny: na podstawie sprawozdania

LISTY “B” PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobromierz na lata 2016 – 2020

Nazwa projektu: Odnowa zabytkowego budynku kościoła p.w. św. Barbary w Gniewkowie w celu zachowania dziedzictwa kulturowego.

Projekt, którego wnioskodawcą będzie parafia pw. św. Barbary w Gniewkowie dotyczy wykonania robót budowlanych (zbitcia tynków, gruntowania, nałożenia nowych tynków i malowania) w zakresie odnowy zabytkowego budynku kościoła. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków nieruchomych decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu.

Szacowana wartość zadania wynosi – 150 000,00 zł.

Realizacja projektu przyczyni się do poprawy estetyki i wizerunku obiektu oraz do poprawy życia całej społeczności parafii. Odnowiony obiekt architektury sakralnej umożliwi zachowanie dziedzictwa kulturowego. Działania przyczynią się do znacznej poprawy stanu technicznego obiektu, co w bezpośredni sposób przełoży się na wzrost atrakcyjności zabytku pod względem kulturowym i artystycznym. Bezpośrednimi adresatami realizacji projektu są zarówno parafianie, jak i cała lokalna społeczność gminy. Szacuje się, że liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury wyniesie 3000 osób (sposób oceny – na podstawie sprawozdania).

Nazwa projektu: Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół w Roztoce wraz z zagospodarowaniem przyległego do nich terenu.

Wnioskodawcą będzie Gmina Dobromierz. Ten projekt obejmuje obiekt użyteczności publicznej jakim jest budynek “starej” szkoły oraz budynki gimnazjum gminnego i szkoły podstawowej. Przedmiotem projektu jest wykonanie kompleksowej termomodernizacji polegającej na: dociepleniu ścian, wymianie okien na wyroby o lepszej izolacyjności, przebudowy systemów grzewczych i systemów wentylacji. Celem tego działania jest zmniejszenie energochłonności infrastruktury publicznej i mieszkaniowej oraz poprawa jakości powietrza w regionie poprzez konieczną termomodernizację budynków użyteczności publicznej w Gminie Dobromierz, a w konsekwencji poprawę jakości życia mieszkańców. W celu zachowania kompleksowości w zakres prac projektu wchodziłoby ponadto położenie nowej nawierzchni boisk i bieżnia oraz zrewitalizowanie muru wokół boiska i odtworzenie pamiątkowych tablic.

Szacowana wartość zadania wynosi – 2 000 000,00 zł.

Realizacja projektu umożliwi również poprawę estetyki i wizerunku obiektu, poprawę

jakości realizacji zadań własnych gminy. Przyczyni się do poprawy warunków zamieszkania, w tym stanu technicznego budynku, estetyki jego otoczenia. To także ochrona przed czynnikami szkodliwymi i zanieczyszczeniem środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i poprawa stanu zdrowia mieszkańców. Liczba użytkowników obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji, w tym na cele edukacyjne i kulturowe wyniesie 1500 osób.

Nazwa projektu: Zagospodarowanie zdegradowanego placu przy kompleksie basenów i SP w Dobromierzu.

To zadanie polega na wykonaniu robót budowlanych z zakresu wykonania nowej nawierzchni parkingowej na obszarze znajdującym się w Dobromierzu przy kompleksie basenów i szkoły podstawowej. Prace będą obejmowały położenie i utwardzenie nowej nawierzchni na parking oraz montaż ławek typu parkowego i nasadzenie krzewów.

Szacowana wartość zadania wynosi – 250 000,00 zł.

Realizacja projektu poprawi funkcjonalność tego miejsca. Przyczyni się do wzrostu ilości osób chętnych do odwiedzenia basenów kąpielowych, a także wspólnie z pobliską szkołą stworzy kompleks sportowo – rekreacyjny. Powstanie miejsce dla integracji i odpoczynku zarówno mieszkańców jak i przyjezdnych gości.

Szacuje się, iż liczba uczestników korzystających z obiektu oraz biorących udział w zorganizowanych imprezach i wydarzeniach sportowych i rekreacyjnych na przełomie roku wyniesie 3000 osób (sposób oceny – sprawozdanie).

Nazwa projektu: Rewitalizacja nieruchomości wybranych wspólnot mieszkaniowych z terenu Gminy Dobromierz.

Projekt, w którym wnioskodawcą będą wspólnoty mieszkaniowe, dotyczy zrewitalizowania zdegradowanych budynków mieszkalnych. Interesariuszami będą tu właściciele, użytkownicy nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe oraz podmioty zarządzające tymi nieruchomościami. Nieruchomości położone są na obszarach przewidzianych do rewitalizacji (miejscowości Gniewków, Borów, Roztoka i Dobromierz). Niewątpliwie to szansa wydzwignięcia ze stanu kryzysowego zdegradowanych budynków i podwórek.

Szacowana wartość zadania wynosi – 3 600 000,00 zł.

Realizacja ma na celu poprawę jakości przestrzeni, warunków zamieszkania, wzrost liczby turystów ale również poprawę bezpieczeństwa. Rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji) poddanych zostanie ok. 30 obiektów.

Między wymienionymi powyżej projektami zachodzi komplementarność. Są one połączone z działaniami związanymi z organizacją imprez kulturalnych (np. Dożynki Gminne), w tym organizowanych przez organizacje pozarządowe. Wiążą się z działaniami związanymi z poprawą jakości usług publicznych oraz warunków mieszkaniowych. Są komplementarne z projektami społecznymi i związanymi z zachowaniem dziedzictwa lokalnego, także komplementarne z działaniami związanymi z poprawą jakości usług publicznych, w tym edukacyjnych.